

יום

גליונות החבל הימי לישראל

אחת
לחדש

חוברת י" (ק"א) ק"ח
שנה תשיעית

אב, תשי"ד - אוגוסט, 1954

כתובת המשרכת:

חבל ימי לישראל, ת"א

ת.ד. 1917

טל. 62437

שמור

הועידה הארצית הרביעית של החבל הימי לישראל

שנתקיימה על סיפון האניה „ירושלים“ ב-13.6.54

אבא חושי: היסוד שהונח בימאות — בסיס להמשך

(מדברי הפתיחה)

לא היינו יכולים להתקדם, לולא בא לנו לעזרה צי הצל" לים שלנו, צי המעפילים.

צי הצללים הזה, אנשי פל"ים, חניכי החבל הימי לישראל, ראל, „הפרעל“, „זבולון“, „צופיים“, „אלי-צור“ ואחרים, שהביאו את האניות לכאן — אפשר וזו היא הפנינה הנאה ביותר בכתר פעולותיו של החבל הימי לישראל, שהשליכו נפשם מנגד, בלי ידיעת הים כל צרכו, העיזו ועמדו נגד צי המלחמה הבריטי הגדול והותיק, והעלו רבבות עולים מעפילים. ובבוא השעה שימש צי הצללים הזה קרש-קפיצה להקמת הצי המסחרי על מנהליו ועובדיו.

צי"ם, החברה הלאומית לספנות מסחרית, היא, לצערי, לעת עתה כמעט הגורם החשוב היחידי בים, פרט לחברת „עתיד“, שיש לה עדיין אניה אחת כאן ופרט לחברה שהיתה מאוחדת עם צי"ם. חברת צי"ם, עם כל הגדולות והנצורות שעשתה — הישגיה באו לה לא מידי מומחים מבחוץ, אלא מידי חברינו ובחורינו, שלא ידעו דבר על צי, אך ידעו כי נחוץ לנו צי, כי הים הוא לחם, כי הים הוא לנו לא גבול, אלא הרחבת הגבול, קשר עם העולם — העולם היהודי והעולם בכלל — והם רצו להשתלט על הים כדי להרחיב את כושר-הקליטה של הארץ, כדי לשמור על הגבול החפשי היחידי של ארצנו, כדי לפלס נתיבות לעולם וכדי להניף ברמה ובכבוד את דגל ישראל על פני ימים וארצות.

בהמשך דבריו סקר א. חושי את הישגי הימאות העב" רית מראשיתה ועד היום, והמשיך:

„יודע אני כי 31 אניות, 120 אלף טון ו-1212 עובדים זה הרבה לעומת מה שהיה לנו, אך זה מעט מאד לעומת מה שנחוץ לנו, ויש לנו תביעות רבות. ויש לנו חיל הים, שלא אני אדבר עליו. אבל כל הקרוב לענין יודע מה הספיק לעשות חיל הים ומה עוד יעשה בזמן של שלום, וחלילה — בזמן של חרום. די לציין את הופעתו הנחדרת בהצלחה אנשי יוון שנפגעו בועזוע האדמה.

לאחר הצי המסחרי חיל הים עלינו לראות גם את הישגינו החשובים בשדה הדיג והנמלים, ובעיקר ההתפתחות והשיפורים הניכרים שחלו בנמל חיפה. אכן, עצומים ההישגים, אך אין הם מספיקים לעומת הנחוץ לנו לגבי העתיד. די לציין, כי הצי המסחרי שלנו הוא ברובו למעלה מגיל 20, 29 אחוז בגיל 11—20 ורק 9 אחוז עד 5 שנים. יש

הועידה הארצית הרביעית של החבל הימי לישראל נפתחה בדבריו של יו"ר החי"ל, אבא חושי, שהעלה את כרם של מייסדי החבל הימי לישראל, שהלכו לעולמם, קודם לכל את (הקהל קם על רגליו): הנשיא הראשון מדינת ישראל פרופסור ח. ויצמן — שהיה גם נשיא הכבוד של החי"ל; את דוד רמז, שהיה ממייסדי החי"ל ואחרי כן יו"ר התחבורה; שר התחבורה שבא אחריו צ. ד. פנקס; מנואל טובים, מראשוני פעילי הים והחי"ל; זאב שינד, יושב ההעפלה וצי"ם ואת יורדי-הים, קצינים, מלחים, חי"ים ופועלים, שנפלו, אם בעבודה ואם בהגנה על הים ועל ימאות. זכר כולם חרות בלבבות העם ובמחנה חולמי ולוחמי ימאות העברית.

„לא החבל הימי לישראל החל בכיבוש הים — אמר אבא חושי בפתח דבריו. קדמו לו נסיונות רבים של חלוצי ים, מהם שפעליהם אינם זכורים עוד, ומי זוכר היום את זתי הספינות הועירות „דורה“ ו„קרולה“ ואת ספינת-קשר „עתיד“, הנחשבת חלוץ ספנותנו? והיתה אחר כך אניה „תל-אביב“ שהיא, אולי לראשונה, הוציאה את שם ספנות העברית לרשות הרבים. היא הופיעה בתקופה רבת-יכוים ורבת-סיכונים. הופיעה ושקעה, לאחר שהחזיקה ללטה להסתדרות במאמצים כספיים ניכרים ביחס לזמן תוא. היו אניות — „הר ציון“ ו„הר הכרמל“ — של יהודי רטי, של חברה פרטית, שעשו מאמצים לכבוש נתיבות ים. והיתה קבוצה של 150 — אולי 180 — חלוצים צעיר ים, אשר בתנאי-עבודה קשים, שכיום לא יתוארו כלל, התקו מעמד במשך שנים, כי בלבם פעם חזון של כבוש ים.

והחבל הימי לישראל, שהוקם ב-1937, בתקופת מאורעות, סכנות ותקוות רבות — שם לעצמו למטרה לחנך דור להקים כלים לכיבוש הים. על האניה „הר ציון“, בלב הים ונח היסוד לחי"ל — והים סער והלבבות סערו.

עם קום המדינה היה לנו רכוש ימי קטן מאד, קטן יותר מאשר לפני קום המדינה. עם קום המדינה היתה לנו מחצית אנית-הנוסעים „קדמה“, המחצית האחרת היתה ניינה של חברה אנגלית, וכן שלוש אניות קטנות: „עליזה“, „עמל“ ו„עתיד“, וביחד 6000 טון (אם להוריד את החלק האנגלי). והיו פחות מ-200 יורדיים עבריים. בכוח הקיים

קהל הצירים והאורחים בוועידה

ח. רוזלי

החבל הימי לישראל — מגילויי ההתנדבות החלוצית

אחרי ברכתו של רבה'חובל של אנית „ירושלים“ אכסל, שהביע הערכה לפעולת החייל בשדה ההכשרה הימית, נשא את דברו ח. רוזלי, מנהל משרד התחבורה, בשם משרד ושר התחבורה.

„החבל הימי לישראל הוא מהשרידים של תקופה ברוך כה, בה נעשה אצלנו הכל על טהרת ההתנדבות וההתלהבות, בלי צוים ופקודות מהחוץ. כולנו ידענו שאין על מי לסמוך ועלינו המלאכה. אולי גם היום לא יהיה טעם ותוכן בחיינו אם ידינו אנו ממש, ידי כל פרט ופרט מאתנו, לא ישותפו בעבודת הבנין, היצירה וההתבססות בארץ.

טוב, לכן, שקהל המתנדבים נועד יחד, כדי לשאוב אומץ ומרץ והתלהבות מחדשים וגם כדי לאגור אמונה ולהט מזמנים עברו, עת לא זלזלנו בקטנות, עת ברכנו על כל סירה ועל כל משוט, על כיבוש בים ובאוויר, על כל מלח וספן עברי נוסף, על כל סוואר ועל כל סבל בנמל. כי ידענו — יבוא היום וכל אלה יצטרפו לחשבון גדול אשר כל מאמץ לא ישוה לו. ואמנם היה שכר לפעלנו. הבה, לכן, נעשה כולנו לחידוש רוח האחדות וההתנדבות בעם, והחלוציות שכל גמולה בה בעצמה“.

טובה יותר מאשר להבטיח לעצמנו את הים ואת השלטון עליו על ידי יותר אניות, יותר נוער בים, יותר קצינים, יותר מלחים, יותר כוח לחברה הלאומית צי"ם, יותר יומה פרטית — ונבטיח לעצמנו דרך וגבול חפשי ושער פתוח ולבבות פתוחים לעליה גדולה, מחדשת!

צורך באניות-נוסעים טובות בים התיכון, ובעיקר בין חיפה לניו-יורק. ויש תכנית בצי"ם — וכבר עוסקים בה — להפוך את הפרופורציה הזאת. יש תכנית שב-1957 נגיע למצב, ש-54 אחוז של האניות שלנו יהיו בגיל עד 5 שנים. יש צורך להגיע, לפחות, ל-50% טונאג' הבא לארץ והיוצא ממנה. לפני הוועידה כתבו ושאלו בכתב וגם בעל פה: למה לנו החבל הימי לישראל? בכל שטחי החיים שלנו רוחת טעות מרה ומסוכנת, כי המדינה היא כלי-יכולה, כי הכל יכול לקום בכוחה, בכספיה ובכוח ארגונה וחוקיה. עמים יותר גדולים וחזקים, ועשירים יותר מאתנו, יודעים, כי למדינה נחוצים כוחות מתנדבים. והחבל הימי לישראל יהיה נחוץ עוד שנים רבות, גם כדי לחנך את הנוער לים וגם כדי להגן על הצי שלנו — והוא צריך להגן עליו — בפני הקהל שאינו מגלה הבנה מספקת, וגם בפני... הממשלה.

שמעתי, כי אחד משרי הממשלה אמר, כשמסרו לו על הצורך באניות: „לנו אין עדיין כותונות ואתה רוצה צילינדר, דר ופרק?״ ובכן, אניות עבריות אינן בבחינת צילינדר, אלא בבחינת כותונת, הכרח חיוני גם מבחינה כלכלית, גם מבחינה בטחונית, וגם מבחינה של שלמות העם, והחיר-ל קיים על מנת לתת עידוד לספנות וליוורדיהים שלנו.

על אף הצלחותיו של החבל הימי הוא נכשל בשטח אחד, הוא שטח יחסי הציבור, הוא לא הצליח לחזק את קשריו עם חבריו-מתנדביו ולהפעילם וכן להדק יחסיו עם חבר יורדי הים, הוא לא הצליח עוד בדבר אחד, כשם שהממשלה איננה מצליחה בכך — להסביר את עבודתנו. אפשר לומר, כי מעשינו טובים הרבה יותר, יפים לאין-ערוך מדיבורינו, וזה נכון גם ביחס לחבל הימי לישראל.

על היסוד שהונח בימאות יש לבנות ואפשר לבנות במהירות גדולה יותר מאשר בשנים האחרונות. עלינו להשתלט יותר ויותר על מרחבי הים ולכבוש את המגיע לנו בים זה ובימים אחרים.

קטנה ארצנו, וכדי לכלכל אוכלוסייה גדולה לא תספיק רק החקלאות והחרושת, ויש צורך להוסיף עמוד שלישי — עמוד איתן וחשוב — הים. ועלינו להיות מוכנים לשעות-חירום שונות, ולא נוכל לסמוך אלא על אניותינו אנו ועל בחורינו אנו בים. ארצות קטנות, ואזכיר רק אחת — נורבגיה — היו למזל שהיו תודות לכיבוש הים. שלישי מכל קיומה של נורבגיה עוגן בים. מדוע לא נוכל אנו לבסס את שלישי מציאותנו הכלכלית על פני גלי הים? ולא רק זה. הים מתנך טיפוס אנושי נועז, בעל אופי, בעל אחוות האדם, גאה על עמו ועל מולדתו, ואחרון-אחרון יקר: הים מבטיח לנו את המשך העליה. שובר-גלים זה, אבנים אלה, כאן ברציף הנמל, ספוגים דם ודמעות למכביר של מעפילים. גם כיום הזה יש מי שזומם להתנקש אולי בחופש העליה. היש לנו תשובה

החי"ל זקוק למשען הצבור

קבלתי הזמנה מאד אדיבה מראש העיר ומהחבל הימי לועידה הזאת, אך ספק היה בידי אם אבוא. ההזמנה באה בימים התיגיים מאד, ולמי הכוח להיות במצב התיגיי-רפרזנטי טיבי בלתי-פוסק ולהגיד תמיד תמיד "מזל טוב" ו"שהחיינו". האם אבוא ואחזור על המוסכמות, שהים הוא אחד המהפכות בחיינו, אחד השערים בהתפתחות חיינו ועוד ועוד. הנה נזכרתי בדבר שהניע אותי להיות אסיר תודה בעד הזמנה זו.

היה זה אחרי הקונגרס ה-21 בג'נבה, שבו באתנו בשורת איוב על אשר בא באמת. אנו, צירי הקונגרס הארצי-ישראליים, חיפשנו דרך להגיע לארץ. הכל היה מנותק. אירת גיוס ומלחמה בעולם. אנו חפשנו אפשרות להפליג לארץ. ימים עברו ולא מצאנו. ישבנו במרסיל יומם ולילה וצפינו לבואה של אניה שתקח אותנו. לבסוף הצלחנו לעלות על ספינה מפוארת: צירי הקונגרס ובכללם ארצישראלים שהיו סוורים באירופה והתרכזו במרסיל. אבל בספינה הזאת היו גם סטודנטים מצריים רבים, שגם הם חזרו מארצות שונות הביתה. והחלה הסתה בין הסטודנטים האלה, אשר השתלטו על הספינה הזאת ואנו גורשנו משם בבזיון רב. הגירוש הזה נשאר חרות בלבי שנים רבות. וכשנזכרתי בכך אמרתי ללבי: עלי להיות עם "הפנטזורים" שמסדרים להם אגודות, ארגון ציבורי, וטורחים לקידום ימאותנו. ונזכרתי בעוד משהו — באמרתו של בן הברוך אדמונד

רוטשילד. הוא אמר: לו אבי — אדמונד רוטשילד — אבי הישוב ידע בחייו, שבסוף חייו הוא יזכה להיות מובא לארץ-ישראל בספינת מדינת ישראל, מלווה צבא ישראל — היו ימיו האחרונים מאושרים: הגמול בעד כל מאמציו למען הארץ הזאת ועבודתו כאבי הישוב.

ונזכרתי בשני הזרמים הזורמים בים — הצי המסחרי והצי הצבאי שלנו. שניהם הם בנים של אם אחת — אם כל חי שלנו — ששמה: עליה. ומן האם הזאת צמח ההישג הזה. ואז אמרתי לעצמי: עלי לבוא ולומר "ישראל-כוח" לכל אלה שעשו זאת.

כשקראתי בזמנו את ספרו של החוקר המבורך — פרופ' פסור סלושץ — "ספר הים" — תקף אותי רגש גאון. ואני יודע שהים הוא גם פרנסה, גם עבודה וגם הרחבת שטח המחיה שלנו, אבל העיקר הוא: הרגש והרוח הלאומי.

אנו יודעים יפה שעדיין נטושה המערכה על בינאום ירושלים. החלטנו שירושלים לא תהיה בינלאומית. אבל "ירושלים" זו (תאניה), אני מקבל בחיבה שחל בה "בינאום", שהיא שטה בין עמים ובין ארצות ונושאת את המושג "ירושלים". ונוסעים בני עמים שונים מפליגים בה ואורח החיים עליה מעורר כבוד.

ולחבל הימי לישראל ישנם חבלי התפתחות. בלי חבלים אין קיים "חבל". אני מאחל למפעל של החבל הימי שימשוך כוחות חדשים. כל מפעל מסוגו זקוק להתלהבות ציבורית, למשען ציבורי. יהיה חבל הימי ברוך בעבודתו ויחמיד בה, שהיא חלק מהתחדשות עצמאות ישראל.

י. שפרינצק, י"ר הכנסת, מברך את הועידה. לידו — אבא חושי, מ. פומרוק, חנה שפרינצק וי. ז'ליטס

ברכת הועד הפועל של ההסתדרות

בברכתו מטעם הועד הפועל של ההסתדרות ואיגוד הימאים אמר מר ז. בר ש. בין היתר:

החבל הימי לישראל זכות גדולה לו כמטפחם (מחנכם) של יורדייים שלנו. הוא הוא שטיפח את הנערים האלה באגודות הספורט ובבית הספר הימי ובכל השלוחות הימיות. ואין חיי יורדייים רק חיי עובד בים, זוהי דרך חיים, דרך מיוחדת בחיים. על כן יש חשיבות רבה לעוסקים בשטח זה, לעוסקים בפיתוח הימאות, ולכך דרושה לא רק פעולה ועבודה, דרושה גם אהדה ואהבה יכולה להיווצר רק עליידי חוג רחב של מתנדבים ציבוריים.

★

אחרי קריאת הברכות שבכתב מאת נשיא המדינה י. בן-צבי, ראש הממשלה מ. שרת ואורח שדה בוקר ד. בן-גוריון, נשא את הרצאתו ד"ר נ. וידרא.

ד"ר נ. וידרא

ברכת משרד הבטחון

בברכתו בשם משרד הבטחון אמר מר שמעון פרס:

החבל הימי לישראל, שהוא ארגון של מתנדבים, צריך לעשות להחזרת תחושת הים לכל בית, וכפי שיו"ר החבל הימי לישראל עצמו ציין — גם לתוך הממשלה עצמה. גם היא זקוקה לחינוך ימי. הממשלה שלנו סובלת מחוסר איזון בין האמצעים הדלים העומדים לרשותה לבין המשימות הטוטלות עליה. כבר טעם זה עצמו מחייב פעילותו של ארגון מתנדבים שיעסוק בחינוך לים.

יש לנו שני ימים: הים התיכון וים סוף. ים סוף צופן בתוכו עתידות לא פחות אולי מאשר הים התיכון. אולי עתידה והתפתחותה של מדינת ישראל מכוונים יותר למזרח מאשר למערב, מפני שחוף משכבת הערבים העויינת אותנו, יש שכבה גדולה יותר של עמים אחרים הפתוחים ליחסי הרבות, מסחר וכלכלה. וים סוף הוא הדרך ללב המזרח הזה.

חשבון דרכה וחשבון עולמה של ימאותנו בשעה זו

רק בשתי תקופות נעשו נסיונות רציניים להקים ימאות עברית. הנסיון הראשון נעשה על ידי שלמה המלך, ככתוב: „ואוני עושה המלך שלמה בעציון גבר, ויבואו אופירה“. בתקופת יהושפט חודש נסיון זה ונכשל לפי הכתוב: „יהושפט עשה אניות תרשיש ללכת אופירה לזהב ולא הלך, כי נשברו אניות בעציון גבר“. אחרי יהושפט היתה תקופה ארוכה בלא ימאות עברית. התקופה השנייה בה היתה לישראל זיקה לים היתה בימי החשמונאים הראשונים. אז שוב שלטה ישראל על חוף ים, ובספר המכבים מסופר על שמעון החשמונאי: „לקח את יפו לחוף ויעש מבוא אל איי הים“. ראוי להעיר, כי שתי התקופות בהן שאפה ישראל להתפשט על הימים, היו תקופות של מלכים חזקים שהבינו לחשיבות הנודעת לים בחינוך המדינות.

דעתי היא, שאין מדינתנו יכולה לשמש יסוד איתן לעם עצמאי, אם עם זה יתבסס אך ורק על אוצרות היבשה היבשה הקטנה, כלומר על החקלאות. עליו להתבסס נוסף על כך גם על החרושת, ובעיקר — על הימאות. לא רק שהימאות יכולה להבטיח לנו קשר עצמאי עם כל חלקי העולם הקרובים והרחוקים, קשר חיוני לקיום משקנו לפיתוחו, כי אם גם לתת פרנסה לאלפים תושבים בארץ זו, בסטנות ובידיג, בבנין אניות, בצידון ובתיקונו. ביסוס עמנו על חקלאות, חרושת וימאות ביחד, יתן לנו את הכוח לעמוד נגד האויבים הרבים סביבנו, יתן לנו מרחב-חיים ושדה-פעולה גם במולדת הינה, מוקפת ארצות גדולות. מולדת בנוייה על יבשה וים כאחד, תוכל לסערות ולאויבים.

אנו חיים בדור הראשון של מדינת ישראל השלישית. עובדה זו מטילה עלינו אחריות כבדה. אנו בונים יסודות, מכוונים את הדרך לדורות הבאים. עינינו לעתיד. מה יהיה אופי מדינת ישראל, התהיה מדינה חקלאית, חרושתית או ימית? הנהיה עם של סוחרים, של חקלאים או של ימאים? העובדות שנקבע בדור זה עשויות לקבוע לדורות רבים את גורל העם.

תולדות עמנו מלאים רעיונות ומעשים נשגבים ועם זאת גדושים כשלונות מדיניים עד כדי גירוש פעמיים. נראה לי, שאחד הגורמים החשובים בכשלונות העבר שלנו הוא — החולשה הטבעית של המדינה הקטנה, שהיתה מוקפת ארצות עוינות: מצרים עשירה ואדירה מדרום, ארם נהריים פורייר ורחבת-ידיים במזרח ובצפון — גוש סוריתורכי עצום. אם גם נראה היום ששכנינו היבשתיים חלשים הם, אל נשלה את עצמנו בחולשה זמנית זאת שהיא תופעה חולפת; שכן המצב הגיאוגרפוליטי של היום אינו שונה ביסודו מזה של העבר הרחוק, והמקורות העשירים העומדים לרשות שכנינו סופם לחוקם מחדש ברבות הימים.

מדינות היהודים בעבר התבססו אך ורק על היבשה. העם בעיקר עם חקלאי. מעיד על כך הפסוק המפורסם בספרו של יוסף בן מתתיהו נגד אפיון האומר: „לא שפת הים הוא מושבנו ולא המסחר נותן שמחה בלבנו, ובעבור זה אין אנו באים בקהל עמים זרים, כי ערינו בנויות מרחוק לים ונחלתנו היא ארץ טובה ופוריה ואת אדמתנו אנו עובדים“.

6

המקצועות הימיים הם בעיקר ספנות ודיג. פיתוח הדיג הימי שלנו עודו נתון בשלב של נסיונות. חסרה לנו המסורת והמקצועיות, אך ברור שיש דגה סביב חופינו וברור, שבעזרת ספינות ממוכנות בידינו להגיע לחופי תורכיה, קפריסין וגם למרחקים גדולים יותר במרוקו ואמריקה המערבית. גם עמים אחרים דגים במרחקים מחופי ארצם, אבל הבסיס של כל דיג הוא הדיג בסביבות הקרובות לחופי המדינה. רק לפני פחות מ-20 שנה עשינו הצעדים הראשונים לפיתוח הדיג העברי, ולכן הענף עודו בפיתוח נסיוני והיקף העזרה שקיבל מהמוסדות המתישבים קטן בהשוואה לעזרה שהושטה לענף ההתישבותי-היבשתי הגדול.

2 טון אניות לכל נפש בנורבגיה

הענף העיקרי עליו מושתתת הימאות בכל העולם הוא הספנות. חופש הימים מאפשר לכל עם, גם לקטן ביותר, לטוט בימי שלום בבטחון על כל שבעת הימים. ויש דוגמאות לכך, שעם קטן יכול למצוא את עיקר פרנסתו ולהוות כוח מדיני וכלכלי תודות לפעולותיו בספנות. הדוגמה הבולטת היא נורבגיה, שלה צי אניות בנפח של 6,236,000 טון, המעסיק כ-60,000 ימאים חוץ מרבבות עובדי יבשה העוסקים בתיקונו ובציודו ובניהולו של הצי הזה. הנורבגים הם עם בן 3 מיליון נפש, כלומר שיש להם למעלה מ-2 טון אניות לכל תושב. ראוי לציין, שהספנות הנורבגית כמעט ואינה קשורה עם המסחר הימי-הנורבגי שהוא קטן באופן יחסי, כי אם משרתת את הסחר הימי של רוב אומות העולם. אפשר לומר שהספנות הנורבגית מושתתת על אוצר טבעי אחר ועיקרי והוא — הכשרון והרצון לעבודה ימית של העם הזה, לאחר שאפשריות הקיום מצומצמות מאד בארץ ההררית והקטנה הזאת.

אין לומר שהעם היהודי הוא מטבעו כשרוני במיוחד לספנות, ואין גם מסורת לעמנו במקצוע זה. אבל הנסיון הקצר שרכשנו אותו בשנים האחרונות מוכיח, שיהודים יכולים להיות ימאים טובים מאד ושהנוער היהודי מוכן ברצון ובהתלהבות להתמסר למקצוע זה.

קויתחבורה קבועים לספנותנו

בדומה לדיג כן גם הספנות העברית היא מתצעירים בין ענפי-המשק של הישוב היהודי בישראל. הנסיונות הראשונים נעשו ב-1920, ושני קויתספנות יהודים היו קיימים בשנות השלושים, והם שהעסיקו בין 50—100 ימאים עברים על 5—6 אניות קטנות ובינוניות. רק עם קום המדינה, תוך מפעל ההעפלה והאספקה המלחמתית והאזרחית לארצנו, קמה ספנות ישראלית רצינית יותר, שהתפתחה מאניה אחת ב-1948 ל-29 אניות ב-1954, אבל היא נראית כמפעל נסיוני קטן לגבי האפשרויות והצרכים, אם אמנם שאיפתנו להפוך את עמנו לעם ימי. לצי הישראלי היום טונג' של 114,000 טון תפוסה, שהם 1.2 חלקי אלף מהצי

העולמי, שתפוסתו מגיעה ל-93,352 מיליון טון. הצי הישראלי מתחלק ל-3 אניות נוסעים ול-26 אניות משא. הוא פועל ב-9 קויתחבורה קבועים ונוסף על כך פועלות 3 אניות גדולות במסחר הטרמפ. קויתחבורה הימיים של הצי הישראלי מתחלקים לקוים ים-תיכוניים של נוסעים ומשאות בין חיפה — ניאפולי — גנואה — מרסייל, ושל המשאות בלבד בין חיפה — קפריסין — תורכיה ובין ישראל — טרייסט ויוגוסלביה. קו חשוב להובלת פרי מתארץ יבוא לארץ הוא הקו לאנגליה, גרמניה, הולנד ובלגיה. הקוים של משאות ונוסעים לאמריקה מגיעים מהגולף המכסיקני ועד הליפסוס. קו חשוב ביותר הוא קו ישראל—אפריקה הצפונית, אפריקה המערבית והדרומית. הצי הישראלי הזה הוביל ב-1953 כמיליון טון סחורות, מזה כמחצית המיליון יבוא ויצוא ישראלי וכמחצית המיליון כהובלה בין-לאומית בין ארצות זרות. 74 אחוז מ-51,000 נוסעים ועולים שהגיעו ויצאו דרך הים ב-1953 הפליגו בצי הישראלי.

חלקה של „צים“

חברת „צים“ היא בעלת רוב האניות הישראליות. כל אניות הנוסעים ו-18 אניות-משא בטונג' כללי של 88,000 טון שייכות לה. היא היתה אחראית לכל הסעת הנוסעים ולהובלת 706,500 טון סחורות ב-1953.

כושר ההתחרות של ספנותנו

אם אנו דנים על פיתוח הספנות והימאות, עלינו לשאול את עצמנו, הנוכל לעמוד בהתחרות הקשה הקיימת על פני הימים? נראה לי, שמצבנו האוביקטיבי מבחינת כושר-התחרות בספנות הוא טוב ביותר מאשר בענפים אחרים של משקנו. אם לגבי החקלאות אנו סובלים מבעית שטחים קטנים, מחוסר מים או מים יקרים, אם בתעשייה אנו סובלים מחוסר חמרי-גלם בענפים רבים ומהיקף מצומצם של המפעל המקשה עליו לעמוד בהתחרות עם מפעלים המייצרים כמויות פי כמה וכמה, — אין לראות בספנות שום גורם אוביקטיבי שיפריע לכושר-ההתחרות שלה. אין כל סיבה אוביקטיבית לכך, שהפעלת אניה ישראלית תהיה פחות יעילה או יקרה יותר מאשר הפעלת אניה אנגלית או נורבגית. הגורמים המכריעים בהתחרות חפשית של הספנות הם סובייקטיביים בעיקר: כושר העבודה והיעילות של מפעילי האניות וכן שכר העבודה הגבוה בארץ, שמן הראוי כי יושווה לפחות לרמה האנגלית או הסקנדינבית. אולם אין לראות בו גורם מפריע לפיתוח הצי אם אנו חושבים על תקופה ארוכה יותר. נדמה לי, לכן, שהגורמים המכריעים והעיקריים שיקבעו, יגבילו או ירחיבו את ימאותנו הם: כושר העבודה, כושר הניהול, ורצון הנוער להתמסר לעבודה ימית. אבל דרוש גם הרצון של העם וכשרונו להתמסר ולפעול להקמת ימאות עברית גדולה.

דומה, שהציבור הישראלי היום הוא ביסודו ובהשקפתו ציבור יבשתי. איש הרחוב, ראש המוסד או השר בממשלה — דעתם נתונה לפיתוח התקלאות, ואולי גם לפיתוח התע" — לא אטעה בהרבה אם אקבע, שרוב הציוד של החק" לאות והתעשייה הוא הדיש ביותר. לעומת זה הציוד שהועמד לרשות המפעל הימי שלנו הוא ישן בעיקר, וחלק מהאניות שלנו הן בין הישנות ביותר השטות על פני הימים. אפשר ויבוא מפנה במצב זה באמצעות כספי השילומים, אבל לעומת העמדת אמצעים בתנאים נוחים לתקלאות והרושת, רוצים להתנות כלפי הספנות את התנאים הקשים ביותר של הלוואות שצריך להחזירן במטבע חוץ ובמועד קצר באופן יחסי. אנו מאמינים בכוח הספנות במידה כזאת, שאנו מוכנים לקבל את ההלוואות גם בתנאים אלה, כדי שנוכל לגשת לחידוש הצי המיושן. את אדישות הציבור והממשלה, שהכרחם לעתים אנטי־ימית, אפשר להוכיח בדוגמאות רבות.

ידוע, למשל, שהובלת דואר ניתנת ברוב הארצות לצי המסחרי בתנאים נוחים במיוחד. על אף פניותינו המרובות מסרב שר הדואר שלנו לשלם לצי הישראלי אפילו את אותם דמי־ההובלה בעד הדואר שאנו מקבלים בארצות זרות, — והרי דוגמה מובהקת להתנכרות לפיתוח הצי הישראלי המסחרי. ממשלת נורבגיה, למשל, לא רק שהיא

ד"ר נ. וידרא נואם בוועידה

שיחררה את בעלי האניות בעת משבר מרוב המסים, כי אם העמידה לרשותם אשראי לתקופה של 15 שנים בשיעור עד 90 אחוז מערך האניה. ואפשר לציין דוגמאות רבות של ממשלות אחרות העושות מאמצים דומים למען פיתוח הצי.

מִן הַיָּמִים

ד"ר צ. ברנדר

דרך החי"ל — דרך הסינתזה

בוועידה הקודמת וגם כמה שנים שלאחריה נלבטנו בבעיה קשה אחת: מאחר שישנה מדינה שמחובתה לספק את כל הצרכים וגם את אלה הקשורים בענייני הים — מה עוד צורך בחי"ל? אני סבור, שכיום אין עוד איש המטיל ספק בצורך ובהכרח שבו. ואמר מי שאמר, אפילו מן המקט" רגים הקיצוניים, שאילמלא היה החי"ל קיים — צריך היה להקימו!

והיתה בעיה שניה שניסרה בחלל עולמנו במשך שנים רבות: מה דרכו, מגמתו ותפקידו של החי"ל? בראשית ימיו חשב החי"ל לחבוק זרועות עולם ולהקיף הכל — ים ומלואו. הוא ראה לפניו את החזון הרחוק — את הגאולה הימית. אולם במשך הזמן מצא החי"ל את דרכו. הוא השתלב בעבור דה היום־יומית־המעשית־הימית, וכעת נדמה לנו שהוא צועד זקופות ובטוחות, ודרכו סלולה לפניו. עדות לכך — המפע" לים המסועפים והרבים שהוקמו עלי"דו ועשאוהו גורם ראשון במעלה בשטח ההכשרה הימית, על ידי כך שהקים רשת ענפה של מפעלי הדרכה: בית הספר הימי, המוסד המרכזי להדרכה ימית, שירות לימאות ובמידה מסויימת הוציא ספרות מקצועית ימית. אולם, בהיותו טובע בים הע" שיה היום־יומית המעשית — אולי לא הקדיש במידה מספיקת את זמנו ואת כוחו לשטח נכבד אחר, לשטח שקוראים לו: יצירת אגירה ציבורית מסביב לענייני הים. וכאן אנתנו נתקלים בקיצוניות אחת ושניה.

כאשר החי"ל עסק בזמנו במה שקראו לזה — תעמולה ויצירת אגירה — אמרו אז עליו שהוא תולם ואינו עוסק בדברם מעשיים יום־יומיים. וכאשר עבר למעשים — אומ"רים לו שהוא התרחק מאחת המטרות החשובות ואינו מטפל ביצירת אגירה של חיבה לים. אני חושב ששתי המטרות הן חשובות, ועל הוועידה הזאת למצוא את הסינתזיה בין שניהם: הקמת מפעלים בכל השטחים, ובעיקר בשטח ההכ" שרה הימית, ויחד עם זאת — לשמש שוב מכשיר ומנוף להאדרת כוחה של הימאות העברית.

חינוך הנוער — בראש דאגותינו

אין מפקפק בנכות קיומו של החי"ל. ולא זו בלבד, אלא שהועידה הזאת חייבת להיות קול קורא לציבור הכללי ולכל הגורמים הציבוריים — לעשות להבטחת קיומו של החי"ל.

במדינות אדירות וותיקות יותר בשדה הימאות קיימים מוסדות בדומה לחי"ל והם משמשים כאחד הגורמים העיקריים להתפתחותה של הימאות. אולם אצלנו במדינת ישראל מצויים שטחי־פעולה נוספים, וקודם כל חינוך הנוער לימאות, לרבות לעבודה בנמלים.

ישב כאן אתנו היום מפקד חיל הים שהוא הניח "הספר" על"י. בצי הסוחר ישנם רבי־חובלים שקיבלו הכשרתם באגודות שונות. דבר זה מוכיח, שעלינו להמשיך בהכשרת נוער לתפקידים אלה. אולם עובדה היא, שמאות נוער בערים ובישובי־החוף מתדפקים על דלתות האגודות הימיות ומבקשים להצטרף אליהן, אבל מחוסר אמצעים אי אפשר לקבלם. זה מחייב את הועידה להטיל על המרכז של החי"ל, להקדיש למטרה זו את מרבית התקציב, אשר לביה"ס הימי, הרי עליו לצאת ממסגרת תקציבו של החי"ל. ועל החי"ל להסתפק במתן סטיפנדיות ובעידוד נוער להליכה לבית־הספר. על הועידה לצאת בקריאה לחברת "צים", וליתר חברות האניות ובעיקר לאיגוד הימאים — להעריך את חניי־כי תנועות הנוער בקבלתם לעבודה באניות.

שאלה ארגונית פנימית היא שאלת הסניפים במקומות. יש צנטרליזציה מוגזמת במרכז החי"ל, וזה שולל את האפשרות לפעולה נפרדת, לפעולה ענפה ורחבה של הסניפים במקומות. והדבר טעון תיקון.

א. אפשטיין

כיבוש השממה וכיבוש הים —

שתי זרועות

כיבוש השממה וכיבוש הים — אלה שתי הזרועות של תקומת ישראל. עלינו לצאת מהשאננות ולעבור לפעילות ולהחדיר את רעיון החי"ל לעם היושב בציון ולישראל בתפוצות. הימאות היא שדה־פעולה לנוער ותיקון בו לדור שלם. רק הים יכול לקסום להמוני נוער בתפוצות ולהביאו להתעוררות לאומית.

הדיג תובע עלבוננו

בזמנו הקדיש החי"ל תשומת לב ומחשבה ודאגה לענין הדיג וליווה אותו בתפקידיו. אולם דבר זה נעלם והולך. יתכן מאוד שהסיבה היא בכך, שהימאות יכולה להתבלט בהישגים גדולים. היא יכולה להצביע על אלפי טונות ועל מטבע חוץ שהיא חוסכת למדינה וכו'. אבל אם כיום עסוקים בימאות 1200 עובדים, בעוד שבדיג עסוקים 1300 איש — הרי גם הדיג אין לו במה להתבייש. הן הדייגים מוציאים פרנסתם מהים.

את עלבוננו של הדיג יש מקום לדרוש כאן, ויש מקום להזכיר לחי"ל שתפקידיו לגבי הדיג אינם פחותים מאלה שלגבי הימאות והספנות, ועליו ליתן דעתו ותשומת לבו ומקרנותיו — הן להדרכה והן לבית ספר לדיג. יש גם מקום לכך, שהחי"ל ימלא תפקיד בהקמת חברה גדולה לדיג, שתהיה בנויה אולי על בסיס דומה כמו "צים" לגבי הספנות.

ל. זידלברג

לא סגי בחינוך ימי

אין להתעלם מהעבודה הגדולה והפורייה שהחי"ל עשה מאז 1937. בלעדיו ודאי שלא היינו מגיעים למה שהגענו. אך כימאי שהפליג בים שאלתי את עצמי לעתים קרובות ונשאלתי גם על־ידי היהודים בתפוצות: מהו תפקידו של החי"ל ומה הוא עושה.

לדעת כל הימאים יש לחי"ל תפקיד ומטרה אחת: כיבוש הים. המילא החי"ל תפקידו? עובדה היא שמאות מתדפקים על דלתות האיגוד, אבל אין בידינו לקבלם, כיוון שספק אם יגדל מספר האניות במידה מספקת.

אנחנו גאים מאד על כך שאנחנו נמצאים באניה עבד רית, אבל הנשאלה השאלה אם זוהי האניה הטובה ביותר שיכולנו לרכוש? שמענו על ימאים טובים שתוך זמן קצר הסתגלו לעבודתם, אבל האם שאלנו את הנהלות החברות ואת הממשלה אם הם למדו מספיק את המקצוע הזה, כדי לטפח אותו כראוי? כיצד נגיע כיום לאניות חדשות מלבד בעזרת השילומים? ולא מספיק לחנך אנשים חינוך ימי ושחר כך לא תהיה להם פרנסה.

תנועה ציבורית למען הים והימאים

אינני מקבל את הדעה, שהח"ל צריך להיות מורכב רק מימאים ומאגודות הספורט. זוהי תנועה ציבורית של אנשי־יבשה למען הים. אנשי הים ואגודות הספורט רוצים שיהיה להם סעודת ציבורי והתענינות וציבור שיבין אותם. ישתתף בעניניהם וישמש גם סעד לתביעותיהם. אלה צריכים להיות אנשים החיים ועובדים ביבשה, אלא שבחיי־הים הציבוריים יתנו את הסעד המכסימאלי לפיתוח הימאות. לזה מכוון הח"ל, ולא רק לנטרול מצומצמת ולא רק לאלה של „נושאי הפעולה“.

אני חושב שעלידי כך שהח"ל התפשט ועזר לכל מקום במקצת — הרי שכל אחד סבור שלא נעזר במידה מספקת. לו היה מתרכז בשטח אחד, שנים או שלושה — אפשר שהיה ממצה מיטב העזרה ומטפח שנים־שלושה גורמים, והיתר היו מופיעים כמקופחים. ולכן יש להחליט על הקו של הח"ל: אם להגיש לכל מקום מעט עזרה, או להתרכז בשטחים מסויימים. לדעתי, עליו להתרכז בכמה שטחים, באשר על ידי כך שהוא מתפשט — אף דבר אינו נעשה במלואו. אם מדובר בעזרה וסעד לימאים — הרי אין זו לא עזרה ולא סעד לימאים. הם אינם זקוקים לכך. לשם זה קיים האיגוד המקצועי שלהם. המדובר הוא בשטח אחר לגמרי — בקשר עם הימאים. אין זו רק שאלה של מקום־עבודה ומקור־פרנסה — זוהי, קודם־כֹּל, דרך־חיים.

בעולם כולו עוסקות בכך אגודות מיסיונריות. הן המִקיימות בתים ליורדי ים ומקיימות פעולות למען הימאים. הח"ל צריך להיות „מסיונר“ לענין הישראלי — לימאי הישראלי. לשם זה צריך ליצור את הכלים המתאימים. ואם בית יורדי־ים לא ישמש מקום כזה — חבל על הכסף שיוצא עליו. ימאינו לא הסתגלו עדיין להיות זמן ממושך מחוץ לגבולות המדינה. גם זה חייב מתן חינוך ימי ועזרה וסעד במובן הרחב של המושג — וזה מתפקידו של החבל הימי לישראל.

א. אזולאי

הערה

נאמר כאן, שהאזרח צריך לקבל עליו חלק בנטל המוטל על הממשלה. לפי ההכנסות רואים אנו, שהאזרח מצידו לא סיגר. אבל לדעתי נעשתה שגיאה גדולה, על אשר בסעיף ההכנסות מתרומות, טמפעלים ומשונות, לא צויין — מי הם התורמים העיקריים. כי זה היה נותן סיפוק לתורמים ולמפעלים והיה מעודד לקראת מאמצים גדולים לעתיד.

לביקורת קונסטרוקטיבית

אלה שהירבו לבקר את הח"ל, לא הבהירו לעצמם את תפקידיו. אין הוא מוסד ביקורתי לפעולות ימאות, ואין זה מתפקידו לבקר אם קנייה זו או אחרת של אניה היא טובה או לא. זוהי תנועה עממית לעידוד החינוך הימי. אין הח"ל גם אפוטרופוס של אגודות עובדי הים וסניף שלה. יותר משיש אנשים העובדים באניות — יש אנשים העובדים במקצועות־ים אחרים, כגון בדיג ובנמלים ואין הם באים בתביעות לאפוטרופוס כלשהי. ובמידה שהח"ל ירבה את מספר חבריו, יחדור לשדרות העם ויתדיר את רעיון הימאות העברית — בה במידה יצליח, ובוה תפקידו.

לא טוב לבוא בביקורת על פעולת אנשים העושים את מלאכתם תוך התנדבות ודביקות ברעיון. לא צריך לבקר, כי אם לחפש דרכים לשיפור ולהרחבה.

מדריכי אגודות הספורט הם הם שצריכים לקבל את הסעד הגדול ביותר, ולא הימאים וחברות האניות.

אני מציע לוועידה לקבל החלטה, שהועידה החמישית תיערך באילת.

ז. ארגמן

הדאגה לנוער

אין אני שולל את הטיפול בימאי, ולהיפך: יש צורך לטפל בו. אבל לימאי יש גופים שונים המטפלים בו והדואגים לו. לעומת זאת יש נוער שצריך לסייע לו לעלות על האניות ולהיות ימאים. צריך לטפח דייגים, צריך לדאוג שיהיו גם בחורים שיוכלו לעלות על אניות־מלחמה ולעבוד בהן מתוך אהבה. וזאת נוכל להשיג אם נדריך את הנוער מגיל צעיר. דרוש חבר אנשים מסור לענין, היודע תפקידו ולעשות את המלאכה.

סירות רבות לאגודות הימיות. אבל למה הן ראויות? הן התיישנו לגמרי, אולם חסר כסף אפילו לתיקונים ולא רק להחלפתן. יש משקים הדורשים שיתנו להם סירות. בקיבוץ צים גדל דור של דייגים, והם מבקשים סירה — ואין. משמע, שיש אפשרות לפעולה. אם נכפיל את מספר העסקנים שיעשו את הפעולה למען הח"ל, יהיו גם האמצעים הדרושים. יש לבדוק גם את מנגנון הח"ל ולהפעלו.

למעשה אין מדריכים בתנועות הנוער ובאגודות הימיות. כשבחור מגיע לגיל 18 הוא מתגייס לצבא ומאבד כל קשר עם ההדרכה. כיום המדריכים באגודות הם בני 16 בלבד. על הח"ל לדאוג לשחרור מדריכים לפעולה הימית.

הבו לנו את הבנים!

עד כה היינו מסתפקים בתורמים בלבד, אבל הגיעה השעה לקרוא לתורמים: הבו לנו גם את הבנים והבנות שלכם לפעולה ימית! לשם כך דרוש חבר עסקנים פעיל ופעור לה יום-יומית.

עשינו פעולה להגברת האפשרויות והאמצעים בקשר עם הקמת המוסד להדרכת. אבל אני קובל על כך, שהחוגים האזרחיים לא נענו עדיין לצורך במתן העזרה לחי"ל. בפעולתו הקיימת והמצומצמת ולאור התכנית הרחבה שהחי"ל עתיד לבצע — לא יספיקו האמצעים הקיימים.

ארבעה מוסדות ממשלה אף הם חייבים לתת את ידם, ויהי מה, לענין זה: משרד התחבורה, משרד החינוך, משרד העבודה ומשרד הסעד. יש להם קירבה נפשית גדולה מאד לענין זה. בלעדיהם לא יוכל החי"ל לקיים את התקציב שהוא חושב לבנותו בעתיד.

י. אדלר

חברה נוספת לספנות

שמענו כאן על דבר תפקידיו ומטרותיו של החי"ל. אני חושב שאחת המטרות החשובות ביותר שלו היא — להבדיר בציבור את בעיות הספנות העברית. נוסף על כך יש לדעתי, צורך בהבהרת בעיות הספנות שלנו גם בסניפי החי"ל בחוץ-לארץ — גם באנגליה, בדרום-אפריקה ובמקומות אחרים.

לדעתי טוב יהיה, אם במדינתנו תתקיים יותר מחברה אחת ישראלית לספנות. אני בטוח שציבור הסוחרים יסכים לדעתי, שמוטב לנהל מ"מ עם שתי חברות מאשר עם חברה אחת. לצערי אין אני יכול לומר, שחברת "עתיד" — שאני בא כוחה, הצליחה להתגבר על כל בעיותיה. הדוחק באשראי הוא בעוכרנו: א) הבנקים מוגבלים מאד במתן אשראי; ב) אין גם מכשיר של בנק למשכנתאות לאניות, כפי שהדבר קיים בחו"ל. כן יש לעמוד על הבעיה של החזקת חברה ישראלית נוספת לספנות.

גב' א. הוני

לשיתוף האשה בפעולה

הגיע הזמן שהחי"ל ישתף יותר בפעולתו את האשה, ולא רק ב"עבודה השחורה". אין ספק, שיש בידי האשה להעשיר את הפעולה הימית ולגוונה.

לפני כמה שנים העלינו את עצמות בנינו-לוחמינו מיוון. עתה, לאחר שהאניות הישראליות עזרו ליוונים בשעת רעה, דת האדמה — קיבלנו מכתבים מלאי-ההילה ותודה לחי"ל, ואם רק זאת עשינו — דיינו.

ישותף הציבור בפעולת החי"ל ובהכרעותיו

רוצה אני לתבוע את עלבוננו של החבר הבודד בחי"ל. הייתי רוצה לדבר על עניינים שאפשר לקרוא להם — הד"פוסים הארגוניים של החי"ל.

אני חבר בחי"ל כמעט מראשית קיומו, ואף פעם לא הוזמנתי כדי לטכס עצה, או כדי לשתפני בנעשה בתוכו. הקיים תקנון מוגדר לחי"ל? ומה מידת שיתופם של החברים משלמי המסים, מלבד השתתפות ב"יום היס" ובמפעלים אחרים?

ראוי שהועידה תחליט עקרונית על דרכים נאותות של שיתוף-יתר של אלפי החברים הנושאים בעול העיקרי של מימון המוסד, כדי שיוזמנו לא לחגיגות בלבד, אלא ישותפו שותפות של ממש בקביעת דרכו והנהלת עניניו של החי"ל.

גוסטה רכב

פיתוח הדיג — אחת הדרכים לעצמאות כלכלית

כמעט בכל נאום ונאום בצבצה בו המלה "דייג", ואין פלא בדבר. בכל הדורות ובכל העמים משמש הדיג יסוד לכל ימאות.

הארץ הזאת צורכת מעט מאד דגים בהשוואה לארצות אחרות — 20 אלף טון. מן המעט הזה הים נותן אלפיים טון, כלומר — את החלק העשירי. במשך שנות הגנסיון שלנו למדנו, שהים התיכון הוא עני בדגה, והמאמצים שלנו להוציא פרנסה מהים הקרוב — אמנם מאמצים אלה נושאים פרי מסויים ועוד נתקדם בשדה זה, אבל רחוקים אנחנו מאד ממילוי הצרכים האלמנטריים.

מדוע אין הדיג מתפתח בקצב שכולנו היינו רוצים בו? נדמה לי שלא כלים חדשים נחוצים לנו, לא חברה חדשה — חסר קצת דרך-ארץ בפני כוחות עצמנו. אנחנו תמיד מצפים למומחה הגוי מחו"ל, שילמדנו מה לעשות ואיך לעשות. ועכשיו אספר לכם מה שיש לנו לצפות מהגוי הזה.

לפני שנה נזדמנתי לרומא לשיחה עם מנהל מחלקת הדיג של הארגון הבינלאומי למזון, ישבו שם מומחים: בריטי, גורבגי ומומחה שלישי. לאחר הדיון הגיעו כולם לסיכום אחד: הרי יש בארצכם פרי נפלא כל-כך — פרי הדר. מדוע לא תגבירו את גידולו ותעזבו את ענין הדיג לנו? את הדגים תקנו מאתנו!... אף בתוכנו מצויים שותפים לדעה כזו. אבל אנחנו מלומדי גסיון מר, בפרי ההדר לא נוכל לפרנס את האוכלוסיה.

חקרנו קצת את הדיג במרחקים. כמעט כל ארצות הים התיכון — גם יוון, איטליה וספרד — שולחות את אניות-הדיג שלהן לשטחי-הדיג הבינלאומיים, העשירים בדגים, וקודם כל הן בונות אניות-דיג גדולות.

תפקידים ומשימות

אדבר אולי כקטיגור הן על החי"ל והן על האגודות הימיות. לדעתי, מילא החי"ל את יעודו בכמה שטחים, עד קום המדינה, ואז היה עליו להעביר למדינה את המפעלים שהקים ופיתח.

בית הספר הימי — למה על החי"ל להשתתף בקיומו בהקצבה שוטפת? לשם כך קיים משרד החינוך ומשרד העבודה. יעסוק, איפוא, החי"ל במתן סטיפנדיה לתלמידים ה"קוקים. החי"ל הופך את בית הספר הימי לפנסיון, האם זהו יעודו? אם דרוש מלון זול לימאים — ידאגו לכך עיריית חיפה, שלטונות הנמל והימאים עצמם, אשר למועדון — תפקידו של החי"ל להבטיח את הציוד של המועדון, ולא יותר.

בתקציב בית הספר הימי במשך 16 שנות קיומו, על אף ההשתתפות של הסוכנות היהודית, מחלקת החינוך, משרד התחבורה ובשנים האחרונות גם של משרד הבטחון — השתתף החי"ל (אם נצרף את כל הסכומים שהכניס) ב־50% של התקציב. גם העובדה שהלכנו לעכו והגענו לממדים כאלה — באה בזכות התמיכה והעזרה, באמצעים ובאנשים. אבל אם יבוא יום ויאמרו לנו, שמעתה אין כבר צורך בעזרת החי"ל — החי"ל יסתלק, אבל בינתיים ההיפך מזה הוא נכון, כי בלי החי"ל אי אפשר עדיין לקיים את בית הספר הימי.

אומרים, שיש לנו ארגון ואמצעים. למעשה יש ארגון אבל הוא לא כל כך טוב, ואמצעים בכלל אינם — אותם עלינו לגייס. הייתי רוצה, שהצירים והאורחים החוזרים למקומותיהם יספרו את אשר שמעו בוועידה ויסייעו להגדלת הכנסות החי"ל, ואז ודאי שאפשר יהיה לקיים פעולות בקנה-מידה גדול הרבה יותר.

י. אלון

"ימנעו כשלונות"

איני יכול להשתחרר משאלה-תמיהה: כיצד הגיעה מדינה צעירה כישראל לבגרות כזו ברכישת אניות? חושבני, שהחי"ל צריך להיות שותף גם בענין זה ולסייע בקביעת הכיוון הנכון, כי מוטב מחצית הכמות שתהיה גם בעלת איכות ולא לגרום לתקלות רבות. אילו הוקדשה תשומת לב יתר היינו יכולים להימנע מכשלונות רבים ברכישת אניות.

הכשרה מזוהזת — למה היא נחוצה? אגודת הימאים לא תרשה לקיים הכשרה מזוהזת מטעם החי"ל, כי יש בזה משום התחרות בימאים. האם יש בזה צדק, שהחי"ל יילחם

בימאים שהוא הצליח להכשירם ואחר כך יורידם מהעבודה? אשר לדיג, בדיג חייב לטפל משרד החקלאות. החי"ל ישתתף רק בהכנת החומר, אבל הכנת והכשרת דייגים — זהו תפקידם של משרד החקלאות ואיגוד הדייגים. החי"ל יעסוק במחקר בלבד.

כן חייב החי"ל לדאוג להבטחת ספרות מקצועית בכל הענפים. דבר זה לא יעשה שום בית ספר ימי ושום מוסד פרטי.

אשר למוסד להדרכה, שמענו כל מיני טענות מצד האגודות, אבל האם יחס האגודות לחי"ל הוא יחס הוגן? האגודות הפכו את המוסד להדרכה למקור לקבלת תקציב ותו לא. עד עתה האגודות הן מוסד למשאומתן בדבר גובה האחוז של ה"חלוקה"...

הקצבות החי"ל לאגודות. — כל מוסד ציבורי המקציב הקצבות כספיות — מחובתו לבדוק אם אמנם ההקצבות שלו מוצאות למטרות שלהן נועדו.

גב' ש. ספקטור

נחזור להכשרת הלבבות

עלינו להודות, שבשנים האחרונות לא הלך החי"ל בדרך שהתווה לעצמו עם היווסדה, בתקופה של שק המלט הראשון, עלינו לחזור ולחזור להכשרת הלבבות.

נכון שיש התקדמות. הדו"ח שהוגש לנו אין לבטל. עתיד סיכומי להצטרף ל"יש" הגדול של אומתנו הנאבקת על בנינה ועתידה. אבל אני רואה כתפקיד מרכזי את פעולת הכשרת הלבבות. הכשרת הנוער צריכה להתחיל בחינוך מכון עוד משחר ילדותו. אך כדי להגיע להכשרת הנוער — עלינו להכשיר את המחנכים, ובעיקר את האם העבריה שבידה המפתח לנפש הילד, למען תוכל להחדיר בילד את רעיון הימאות העברית ואת האהבה לים. אז יהיו לנו חלוצי ים אשר יכבשונו בסערת נפשם. אם התורים יהיו נושאי הרעיון הזה — יהיו לנו ימאים שיהיו מסוגלים למלא תפקידם.

א. ז'ק

"ירחב הבסיס הציבורי"

לא נעשתה בציבור פעולת הסברה מספיקה. אני יודע שיש ציבור רחב, שדבר החי"ל לא הגיע אליו, אולי מתוך כך שהמרכז הזה אינו פעיל, ועל כן התחלק העומס על מספר קטן מאד של חברי ההנהלה. את הציבור הזה יש לכבוש לרעיון החי"ל.

הצענו הצעות שונות דומות, אבל אף מוסד לא הרגיש את עצמו מחוייב לבדוק את ההצעות — לא מחלקת הדיג של הממשלה, לא משרד המסחר והתעשייה ולא מחלקת המזון שענינו הראשון הוא לדאוג לצרכי המזון של האוכ"ל וסויה. לא נמצא איזה פורום שהוא שישב וישקול את ההצעות, יבדוק את הקלקולציה ויאמר לפחות: בנקודה זו או אחרת אין ההצעה מתקבלת על הדעת. אכן, בפיתוח הדיג — אחת הדרכים לעצמאותנו הכלכלית.

ד. שמון

בני הימאים — הדור השני

חשוב מאד שלח"ל תהיה גם להבא נציגות ציבורית רחבה. הנה יושבים פה אנשים מכל הזרמים, ולדעתי בנה כוחו של החי"ל. אין החי"ל צריך לשמש מוסד שאליו באים להתמקת. החי"ל הוא מוסד שמשתתפים בו אנשים שיש להם דבר משותף אחד — הים, ואותו עלינו להעלות ולפתח. הועידה האחרונה לפני חמש שנים עמדה באותו מספר של ישובים ימיים שבו אנו עומדים היום, לא היתה התקדמות בהתישבות לאורך החוף, אבל אני שמח להודיע לוועידה, ששני ישובים נוספים חוזרים לדיג לאחר הפסקה ממושכת. ישוב אחד עוסק גם בספנות (מעגן מיכאל). זהו המאזן שלנו אחרי שש שנות קיום מדינת ישראל. אני חושב שהמאזן הוא עלוב למדי והוא מחייב מחשבה ופעולה.

א. שריר

תשובה למבקרים

יש נטיה להפריד בין הספנות לבין הדיג. אבל הספנות והדיג צריכים להיות משולבים כענף ארצי אחד. עד כמה שידוע לי גם משוחות עם דייגים איטלקיים — הרי הספן הוא דייג והדיג הוא ספן, ואצלנו יש, משום-מה „מעמדות“ נפרדים. הדיג הוא הרבה יותר אפור, אין בו כל כך מיסוד ההרפתקה. לעומת זאת, יש אצל רבים נטיה לנסוע לח"ל ולטיולים, ומבחינה זו יוצא הדיג מקופה, וכוחו המושך לגבי הנוער הוא מוגבל למדי.

ישנה עוד שאלה כאובה — שאלת שילוב הדורות. אמנם זו שאלה חדשה בשבילנו. כי אנחנו מדברים עדיין על חינוך הדור הראשון, אבל כאיש משק אני רואה גם את הדור השני. אין הדור השני מתחנך לקראת הים מחוסר אפשרויות. אין לנו הכלים המתאימים להכשרתו לים. התביעה הזאת לחי"ל יש לה כל ההצדקה, כי בלי הבטחת האפשרויות לדור השני להתחנך לקראת חיי ים — אין כל ערך לפעולה זו. עלינו להגיע לכך, שבני הימאים יתחנכו לאור המעשים של אבותיהם.

הבעיה האחרונה היא בעית הנח"ל הימי. נעשה נסיון להקים מסגרת חדשה של נח"ל ימי, המשולב בנח"ל הכללי, אבל מגמתו היא עבודה בים. נסיון זה לא מצא עידוד מספיק מצד שלטונות הצבא ומצד מחלקת הנח"ל, אבל אין לראות בכשלון זה „סוף פסוק“. יש לקבוע נח"ל ימי כמסגרת מיוחדת, לחינוך נוער המסיים את הכשרתו בארגוני-נוער ימיים. לאחר סיום שירותו בנח"ל — הוא יוכל לעבור למילואים בספנות ובדיג.

ברור, שתקציבו של החי"ל אינו יכול להיות בשיעור דומה לתקציבים של המוסדות העוסקים בכך.

משום כך צריך החי"ל להצטמצם גם בעבודתו היום-יומית — מלבד בפעולת ההסברה ובפעולת העידוד — בפעולות שמוסדות אחרים אינם עוסקים בהן. מטבע הוא, מרכז הפעולות הוא בחינוך ובהכשרה, וברור שהחי"ל קיים גם כדי לעזור לאגודות ולמוסדות שבידם לבצע את ההכשרה הימית.

הבקורת שנשמעה היתה קשה למדי. אחד אמר שהמרכז אינו עושה דבר והוא למעשה קיים רק על גבי הנייר, בעוד שחבר אחר האשים את המרכז על שהוא מרכז בידיו את כל הפעולות ועל אשר ישנה צנטרליזציה. ברור, שההתרשמויות של השנים היו שונות, אבל אם ניקח

התנהלו פה ויכוחים קודם כל בשאלה — מה צריך להיות החי"ל. בשאלה זו נגענו גם בדו"ח לקראת הועידה, שלא במקרה קראנו אותה בשם „המפעל הימי הישראלי ובעיותיו“ דוקא, ולא בשם „החבל הימי לישראל“. כבר מכאן יכול להיות מובן לכולנו — מה חושבים כיום העורמדים בראש החי"ל.

אין החי"ל מוסד שמתפקידו לבנות אניות ונמלים. אין הוא גם, לפי שסבור היה אחד הנואמים — מוסד לבקורת. לכל המוסדות שלנו יש מוסדות מבקרים משלהם, ובראש הכל — הממשלה בתור כזאת אולם זוהי במה, במה לחילופי דעות, במה לתביעה, ואמנם שמחנו על אשר לוועידה זו באו נציגי הממשלה ואיש „ציים“. והאירו את מצבו של המפעל הימי שלנו. החי"ל חושב לעודד ולעורר לפעולות, וכל זאת במידת היכולת של תקציבו הוא. אבל

העובדת וכ־40% ממקומות־עבודה. זוהי גם תשובה לחבר ששאל, כיצד ייתכן ש־60 אלף חבר יכניסו כל כך מעט תשלומים. יש תשובה לכך. רוב מקומות־העבודה נותנים סכום גלובאלי בעד חבריהם, אבל לגבי כל איש בודד זה מסתכם בסכום קטן.

סוג שני הן התמיכות ממשרדי הממשלה. מישהו הסביר כאן, שמשרדי הממשלה תומכים מעט. אבל עלי לומר, שאלה העומדים כיום בראש החי"ל אינם חושבים, שמתפקידם לדאוג לקבלת תמיכה גדולה ככל האפשר מהממשלה. תפקידנו לאסוף תרומות רבות ככל האפשר, מהציבור ולא מהממשלה. אנחנו דורשים מהממשלה תמיר כות לפעולות מסוימות וקונקרטיות, בענין שמשרד מסויים מעונין בו. אם משרד התחבורה מעוניין בהכשרה מזרזת, תבענו תמיכה לכך ממשרד התחבורה. הרי שלושת רבעי התקציב נופל על משרדי הממשלה האלה. אבל אין זה מתפקידנו לתבוע מהממשלה תמיכה לפעולה בקרב הציבור.

אשר לענין האינטרסים שעליו דיבר נואם אחד — הוא ניסה לבנות תיאוריה, שרוב המפעלים בארץ נישאים על ידי אינטרסנטים והוא רצה לומר בכך, שלאגודות הימאיות יש ענין להיות בתוך החי"ל ולנהלו. כאן יש טעות בגישה לענין. החי"ל הוא מהמוסדות המעטים שאין מתעוררות בו בעיות פוליטיות ומפלגתיות.

נואם אחד אמר, שלחי"ל באים רק אלה המתעניינים בימאות ותו לא. אכן, זהו הקריטריון לקבלת חברים לחי"ל. זהו גם הקריטריון לבחירת האנשים הרוצים למסור מזמנם למוסדות של החי"ל, ואם החי"ל יצטרך להתנהל דוקא על ידי אותן האגודות הספורטיביות אשר המדריכים שלהם מגיעים כיום לגיל 16 בלבד — לא נתקדם הרבה. כוונת עבודתנו היא שלרוב הישוב יהיה ענין בשאלת הימאות העברית ושיהיה מוכן למסור למטרה זו מזמנו.

אינני תובע שכל אחד יעשה עבודה יום יום בחבל הימי לישראל. נשמח אם כולנו ניתן רק קצת מזמננו ומרצננו, ואז בלי ספק נקדם את המפעל.

בנשיאות — יושבים: י. סריר, ד"ר צ. ברנדר

בחשבון את המבנה של פעולות החי"ל — הרי ברוד שיש מקום לפעולות המרכז בעיקר.

החי"ל אינו בונה אגודות משלו. הוא תומך באגודות הקיימות העוסקות בפעולה. אין החי"ל בונה מועדונים לחבריו, ואין זה מתפקידו. החי"ל רוצה לבנות מועדון לימאים ולאגודות הספורט. אבל אין הוא רוצה להיהפך לקלוב של אנשי החי"ל. אנחנו רוצים לעודד ולעזור למפעל הימי, וזה קשור, כמובן, בפעלת עידוד והסברה. אם אלה הן אגודות נוער — נתנו להן אפשרויות תקציביות ועשינו פעולות מרכזיות, שכל אגודה לחד אינה יכולה לעשות.

עלי להשיב גם לשאלה מעשית אחת: מישהו התבטא כאן, שממסי החברים נהנים בעיקר העובדים. שימו לב, הכנסותינו מבוססות על שני יסודות — מסי חבר ותרומות ומפעלים. שני הסכומים הם שווים בערך, 80% של התרומות והמפעלים — אלו הן תרומות ממפעלים ומאזרחים בודדים. אני מעריך ש־30% ממסי החבר מתקבלים מההתיישבות

מאת המערכת:

חוברת זו מוקדשת כולה לדין־וחשבון של ועידת החבל הימי לישראל, וכל החומר השוטף יופיע בחוברת הקרובה.

עצם הועידה – הישג

העריכו את פעולותיו. וצורת הביטוי נותנת עידוד רב לפעולה זו ששכרה בצדה.

אתמול הייתי באניה אחת העוגנת כאן בנמל, ומישהו רצה לעשות לי הכרה עם רב־החובל. הציגו אותי לפניו. הוא אמר: אני מכיר את מ. פומרוק מלפני שמונה שנים. אני זוכר שפעם קיבלתי הלואה מהח"ל בסכום מסויים בשביל המשכת לימודי, כדי שאוכל להיות רב־חובל. סיפור זה נגע ללבי וחשבתי לעצמי: טוב הדבר שיש הערכה מצד מי שהפיק איוו תועלת מהח"ל, אבל זה לא נאמר על חשבוני. אין לי בזה איזה חלק שהוא גדול יותר מאשר לכל אחד מכם. מפני שכל אחד מצירי הועידה והתומכים בח"ל — יש להם חלק בענין כולו, ומה שנעשה — נעשה בשמם והודות לתמיכה ולעזרה שהציבור הגיש. אנוכי רק בחזקת מכשיר טוב אם תהיה הרגשה בלבנות החברים, שזהו מכשיר טוב ושיש להתנאות בפעולות הצנועות של הח"ל.

אם ועידה זו מתכנסת רק לאחר חמש שנים ואם אנחנו יכולים לראות כאן ציבור כזה ולשמוע גם הערכה כזאת — הרי זה הישג חשוב מאד. מאז קום המדינה חלה מהפכה בחיינו, בהתנהגותנו ובגישתנו לדברים. הח"ל שחשבו שהוא מיותר, והאנשים שחשבו שאין לו זכום קיום — היום שמעתי מפייהם דברים אחרים לגמרי.

אינני אומר שאין צורך בבקורת, אבל יש גם במה להתנאות. אם אפשר לסכם, שלמעלה מחמישים איש גמרו את בית הספר הימי בתור קצינים ורבי־חובלים באניות „שהם” — הרי אנחנו יכולים לומר שתרמנו דבר־מה. ומספר כזה נמצא גם בחיל־הים ובאניות אחרות.

החלטות הועידה

ג. בדאגה לימאי העברי באשר הוא שם.
 ל ס ע י ף א': הועידה רודה בפעולתו ההסברית והתעמולתית של הח"ל, שמטרתה לקרב את המוני העם בארץ ובתפוצות לבעיות הימאות העברית, להחדיר בהם את ההכרה על חשיבותה של הימאות העברית למען עצמאותה, בטחונה וכלכלתה של מדינת ישראל. לעורר את דעת הקהל ומוסדות המדינה והציבור לפעולה מוגברת למען קידומה, וכן ביוזם ועידוד מפעלי הים בישראל, מבין התפקידים העיקריים של החבל הימי לישראל.
 ל ס ע י ף ב': הועידה רואה בחינוך הימי ובהכשרה הימית של הנוער את תפקידו העיקרי של החבל הימי לישראל.
 הועידה מטילה על המרכז לכוון את מיטב מאמציו, באמצעות של המוסד המרכזי להדרכה ימית, לתפקיד יסודי זה.
 ל ס ע י ף ג': הועידה רואה בארגון פעולה תרבותית

(קורא ברכות בכתב מגולדה מאירסון, קרן היסוד, לימון — מפקד חיל הים לשעבר, ידידי הח"ל בקייפטון, ועד סניף ח"ל ביוהניסבורג, המועצה הישראלית של הקרן האמריקאית — אליעזר פרי, ד"ר הינדס, מאיר פלאי, י. כספי, הממונה על מחוז חיפה, מאנית משא-ספורטה, מ. לונץ, הועד הארצי של הקרן־הקיימת לישראל, י. אלוף — הפיקוח על החינוך הגופני, א. לוי — הפדרציה הדרום אפריקאית).

עצם הכינוס של הועידה הימית בימים אלה, על הקהל הזה שבא להשתתף בה, לשמוע ולהשמיע על הנעשה בים וסביב לים ולהשלמת הפעולות שנעשו: ראשי עירויות, ראשי מחלקות, ירר הכנסת, ראשי מוסדות, חקלאים, פועלים, ימאים, דייגים וכו' — הרי זהו הישג חשוב מאד שיש להעריכו כראוי. זוכר אני את ראשיתו של הח"ל, ומאז השגנו רבות.

אין כל ספק, שיש הרבה לתקן, ושיש אפשרות לכך. אין כל ספק, שהדברים שנשמעו כאן הם כנים ונאמרו מתוך רצון להירתם לפעולה מחודשת. נקווה שהמרכז החדש שייבחר ימצא את הדרך הנאותה כדי להוציא לפועל את כל ההצעות הטובות והנכונות שהציעו הצירים השונים. חשבתי תחילה, ונדמה לי שהיושב־ראש המכובד שלנו הזכיר זאת — שאולי נצטרך לבוא לוועידה זו ולומר את הדברים שאמר פעם ד. רמז ז"ל באחת ממועצות הסתדרות העובדים. כאשר נמתחה בקורת קשה מאד על פעולותיו של סולל־בונה אז יצא ואמר: אני מבקש מהחברים שיתייחסו אלינו, אל אנשי סולל בונה, כמו לחולים שחזרו מחזית כשהם פצועים... אולם עלי להודות ואני שמח מאד לציין, שכל הנואמים — גם אלה שביקרו את הח"ל —

להלן אנו מפרסמים במלואן את החלטות הועידה הארצית הרביעית של החבל הימי לישראל.

א. תפקידיו של החבל הימי לישראל

הועידה מכריזה כי עם קום המדינה ויצירת אפשרויות נרחבות לפיתוח המפעל הימי בארץ והקמת מוסדות ממלכתיים לענייני הים, נודעת משנה חשיבות לתפקידו ולפעולותיו של החבל הימי לישראל בכל ענפי הימאות במדינה.
 הועידה רואה בתפקידים הבאים את יעודו ושליחותו של הח"ל: —

- א. בהסברת חשיבותם של מפעלי הים בישראל, יוזמם וקיר דומם ויצירת דעת קהל סביבם, בארץ ובתפוצות;
- ב. בחינוך הנוער לים ולדיג, לצי המאחר ולחיל הים;

מקיפה בקרב הימאים ובטיפול בימאי העברי בנמלי הבית ונמלי זר"ל, חובת ייסוד של החבל הימי לישראל.

ב. ספנות

ועידת החבל הימי לישראל מדגישה את החשיבות הרבה הנודעת לפיתוח הספנות הישראלית למשקה ובטחונה של מדינת ישראל. ההתפתחות המפליאה של ספנות זאת ובעיקר של החברה הלאומית, צי"מ מאז קום המדינה, מוכיחה את האפשרות לקיום ספנות ישראלית גדולה שתבטיח תחבורת נוסעים ומשאות לישראל ומישראל.

הצי הישראלי, שלא רכש, לצערנו, אגויות נוספות בשנה האחרונה, מורכב ברובו מיחידות ישנות, ויש הכרח להדרשו ע"י החלפת האגויות הישנות בחדשות בתנאים שווים. הממשלה, הסוכנות היהודית, הסתדרות העובדים ובעלי הון פרטיים בארץ ובח"ל נקראים לתת יד לפעולה זו.

הועידה סוגה בקריאה לממשלה להביא בהקדם הצעה לחוקת ימית ישראלית בפני הכנסת ולרוץ את אישורה.

הועידה מביעה את משאלתה להידוק קשר אמץ יותר בין חברת, צי"מ ושאר חברות הספנות הישראלית לבין החבל הימי לישראל.

הועידה מפנה את תשומת לבו של הממשלה ושל המוסדות הכספיים במדינה על הצורך החיוני בהקמת בנק לאשראי ימי.

ג. נמלים

הועידה מציינת בסיפוק את השיפורים הטכניים והמנהלתיים שחלו בנמל חיפה, את עלית תפוקתו ופריון עבודתו, את בנית הרציפים החדשים ואת ראשית הקמתו של נמל הקישון. הועידה מעריכה את הגידול הניכר של תפוקתו ויעילותו של נמל ימי ואת שיפור המשק בנמל תל-אביב ופריון עובדיו.

ד. ימאים

הועידה מציינת בסיפוק את ליכודו, ארגונו והישגיו של מחנה יורדי הים ומביעה את בטחונה כי ציבור הימאים יוסיף ללכת בדרכו החלוצית הנחשונית לקראת כיבושים נוספים, תוך גאמנות למדינה, הרבותה וערכיה, למען האדרת כוחה של הימאות העברית הרמת קרנו של הימאי העברי.

הועידה מציינת את המאמצים הרבים שהח"ל מסקיע בהחזקתם ובהנהלתם של בתי הימאים בחיפה ובתל-אביב ותובעת את הרחבתם ושיפורם.

לשם הגברת הטיפול בימאים מטילה הועידה על המרכז להקים ועדים ציבוריים שתפקידם יהיה לגייס את טובי עסקניהם ועסקניותיהם לשם ארגון פעולות תרבות, סעד, בידור ובילוי זמן תרבותי בקרב הימאים.

כן על החי"ל לזום הקמת טועדונים לתרבות ובידור בארץ ובח"ל שימשו מקומות מפגש לימאי הישראלי.

כל הפעולה הזו יש לעשותה בשיתוף הדוק עם איגוד הימאים ובעזרתן המלאה של חברות הספנות.

הועידה מטילה על המרכז לבחון את הצעת איגוד הימאים בדבר הקמת טועדון ימי בחיפה, נוסף על בית יורדי הים הקיים. הועידה מטילה על המרכז לשקוד, בשיתוף עם איגוד הימאים, על הרטת התרבותית וההכרה הלאומית של הימאי העברי, המקשר את מדינת ישראל עם יהדות העולם וארצות זרות.

ה. דיג

הועידה תומכת בכל לב בהמלצות ועדת הכלכלה של הכנסת מ-29 במרץ 1954 מס' הטופס 2176 בעניני הדיג הימי וקידומו ופונה בזה לממשלה בתביעה להביאו בהקדם לאישורה הסופי של הכנסת.

הועידה שולחת את ברכתה הנאמנה לחלוצי המתיישבים לחופי ארצנו ולדייגי ישראל באשר הם שם.

הועידה סוגה בקריאה למשרד החקלאות ולמוסדות המיישבים — הסוכנות היהודית, המרכז החקלאי, התנועה הקיבוצית ותנועת המושבים — להגדיל את מספר ישובי הדיג וההתיישבות הימית לאורך חופי הארץ.

הועידה קוראת לדייגים הותיקים לחזור למקצועם לשם הדרכת משמרת הדייגים הצעירה.

הועידה מטילה על המרכז להחליץ לפעולות יתר למען קידומו של הדיג ולהרחיב במיוחד את פעולותיו בשטח ההדרכה בדיג. הועידה רוסמת לפנייה את קריאתה של המחלקה לדיג של משרד החקלאות לחבל הימי לישראל לקבל על עצמו את תפקיד היוזם להקמת חברה לאומית לפיתוח הדיג במרחקים.

(צפורה קובלמן)

בנמל חיפה

ו. הכשרה ימית

הועידה מציינת בהערכה את פעולותיו המסועפות של החי"ל על מפעליו השונים בשטח החינוך הימי.

בית הספר הימי — הועידה מקדמת בברכה את הפיכתו שג בית הספר הימי בחיפה, ילד טיפוחו של החי"ל משך כל 16 שנות קיומו, לבית ספר תיכון לקציני ים בצי הסוחר וחיל הים כאחד, שמעשה בסיפוק את הצטרפותו של משרד הבטחון (צה"ל וחיל הים), נוסף על משרד התחבורה, משרד החינוך והתרבות והחבל הימי לישראל, להנהלת בית הספר ומאחלת לו הצלחה במקום מושבו החדש בעכו עם ראשית שנת הלימודים 1954/55.

המוסד המרכזי להדרכה ימית — הועידה מציינת בהערכה את יעילותו ואת שרותיו של המוסד המרכזי להדרכה ימית ומטילה על המרכז לטפחו ולהתאימו לצרכים העומדים בפני החינוך הימי וההכשרה הימית של הנוער.

הועידה מטילה על המרכז להקדיש אחוז מתאם של הכנסות החי"ל לצרכי המוסד ולהרחבת פעולותיו, ולהגדיל את תקציבו במידה נאותה.

הועידה מציינת את המאמצים הרבים שנעשו ע"י החי"ל בשטח ההכשרה הימית וקובעת כי היקף הציוד והאמצעים שהחי"ל הצליח להעמיד לרשות הפעולה באגודות ובבתי הספר, אין בהם עדיין כדי לאפשר להם לקלוט את רוב הנוער הפונה לים. הועידה מטילה על כן על המרכז לעשות לשיפור המצב.

הועידה מטילה על המרכז לגייס תוך מאמץ מיוחד את האמצעים הדרושים להקמת מחנה-קבע להדרכה ימית שיפעל,

בתנאי שיכון מתאימים ובמלוא הציד הדרוש, בכל חדשי השנה. הועידה פונה בתביעה למשרד התחבורה ולמשרד הבטחון להגדיל את השתתפותם הנספית להכשרת הנוער. הועידה מציינת בסיפוק ותערכה את פעולותיהן המבורכות של אגודות הנוער הימיות הפועלי, זבולון, צופי ים ואליצור, וקוראת לנוער הישראלי להצטרף לשורותיהן. הועידה קוראת לכל פעילי האגודות לחזור לעבודתם באגודותיהם.

הועידה קוראת למרכז לתת את דעתו על שיפור שיכונן של האגודות, השריוות בתנאי שיכון ירודים. הועידה מטילה על המרכז לדאוג באמצעות המוסד להדרכה, לסידורים מתאימים שיבטיחו את הבטיחות בהפלגות. הועידה מטילה על המרכז לקבל על עצמו את היוזמה להקמת תחנות הצלה לאורך החופים. הועידה פונה בקריאה למשרד הבטחון לאפשר ע"י הסדר מתאים — כנוגדת ההסדר עם מדריכי נח"ל — את המשך ההדרכה הימית באגודות הימיות ובבתי-הספר.

ז. הכשרה (מזורות)

הועידה מייחסת חשיבות מרובה למפעל ההכשרה המיועד לקידום המקצועי ולהעלאתם לאניות של יוצאי חיל הים וחניכי האגודות, המתנהל ע"י משרד התחבורה, חברה שהם וחבל הימי לישראל.

ח. אילת

הועידה מביעה את משאלתה כי על החי"ל להחליץ לכל פעולה חלוצית למען אילת הימית.

ט. שחייה

הועידה מציינת בסיפוק כי החי"ל מוסיף לקיים, בשיתוף עם משרד החינוך והתרבות את שעורי השחיה לתלמידי בתי הספר ברחבי הארץ ומביעה את הערכתה על כי נהנו בשנים האחרונות משעורים אלה כ-30,000 תלמיד בכל שנה.

הועידה מטילה על המרכז לבחון את הפעולה הנ"ל לאור מטרותיו של החי"ל.

י. הסברה, תעמולה ותרבות

הועידה מציינת את פעולותיו המגוונות של החי"ל בשטח ההסברה התעמולה, כגון חגיגות יום הים, הפעולה בקונגרס הציוני ה-17, הירחון ים, המועדון הימי והכלכלי בחיפה, המוזאונים והתערוכות, שידורי רדיו, סרטים ימיים, הרצאות ואסיפות ברחבי הארץ וכ"ו ומטילה על המרכז להרחיב ולשכלל את מפעלי ההסברה הקיימים ולהקים מפעלים נוספים למטרה זו.

יא. ספרות ימית

הועידה מרימה על נס את הוצאת הספרות הימית המקצועית, הפופולרית-מדעית והיפה ע"י מרכז החי"ל ומאמצת את ידיו להמשיך ולהרחיב פעולה חשובה זו.

יב. עניני ארגון בארץ ובח"ל

הועידה מציינת בסיפוק ותוקרה את עבודתו הארגונית של המרכז שהצליח להכפיל בתקופת הד"ח את מספר סניפיו ומספר חבריו והיא מאמצת ידיו להוסיף ולארגן אלפי חברים נוספים בשורות שוחרי הימאות העברית.

הועידה שולחת ברכת אחים נאמנה לסניפי החי"ל בח"ל. הועידה מציינת בהערכה ובתוקרה מיוחדת את שרותיו המצוינים ואת מסירותו ונאמנותו של סניף החי"ל באפריקה הדרומית, תותיק והגדול בסניפי החי"ל בתפוצות ואת עזרתה הניכרת של הפדרציה הציונית בדרום אפריקה ונציגותה בישראל.

הועידה מציינת בהערכה את עזרתה של הקרן האמריקאית למוסדות ישראל למפעלי החי"ל ולביה"ס הימי ומביעה את משאלתה להגדיל במידה נאותה את השתתפותה בפעולות החי"ל בשטח ההכשרה הימית המקצועית של הנוער במדינה.

עם זאת מציינת הועידה בדאגה את התרופפותם של סניפי החי"ל בחי"ל ומטילה על המרכז לבוא בתקדם בדברים עם כל הגורמים (הממשלה, הסוכנות היהודית וכ"ו) לשם מציאת פתרון והסדר חיובי בין פעולות החי"ל בחי"ל לבין המנכ"ב היהודית המאוחדת.

בהחשיבה את ריכוז כל הכוחות בארץ ובגולה סביב עניני הים בישראל והבאת דבר הימאות העברית לכל ארצות התפוצה, מטילה הועידה על המרכז לקרוא תוך שנתיים ימים לועידה העולמית השנייה של החבל הימי לישראל.

הועידה מביעה את משאלתה כי ישיבות מרכז החי"ל תתכנסנה לא פחות מ-3 פעמים בשנה.

הועידה מחליטה להעביר למרכז את פניו של מר י. אליאש בעניני שבת וכשרות.

יג. תקציב

הועידה מציינת בתוקרה מיוחדת את הצלחת המרכז בפעולתו למען הגדלתן של הכנסות החי"ל בכל הסעיפים ומאמצת את ידיו להמשיך בפעולתו הברוכה הזאת.

הועידה פונה לכל חברי החי"ל להגדיל, נוכח גידולם הניכר של מפעלי החבל הימי לישראל, את מס החבר שלהם.

הועידה פונה בקריאה לכל אורחי המדינה בעיר ובכפר לתת את ידם לחי"ל ולהצטרף לשורותיו.

הועידה מביעה תודה והערכה להנהלות הנמלים, לסוחרים, לציבור עמילי המכס, לחברות הביטוח ולסוכנותיהן על העזרה הרבה שהגישו לחי"ל בהסצת תלוש הסוחר והביטוח.

הועידה פונה למשרדי הנסיעות לשתף פעולה עם חברת שהם בדבר ביצוע תלוש הנוסע.

יד. ברכות

הועידה שולחת את ברכתה הנאמנה לנשיא מדינת ישראל, מר י. בן-צבי, לראש הממשלה מר מ. שרת ולשרי הממשלה, לשר התחבורה, למשרד הבטחון, למשרד החינוך והתרבות, למחלקה לדיג במשרד החקלאות, לאגף הערבה במשרד הפיתוח, לחברות הספנות ולישובי הדיג.

הועידה שולחת בחוקרה ובהערצה את ברכתה הנלבבת לחוזה הימאות העברית דוד בן-גוריון בשדה בוקר.

הועידה שולחת ברכה מיוחדת לחיל הים הישראלי, מפקדו, קציניו ומקודיו, מציינת בסיפוק רב את התקדמותו והישגיו ומביעה לו את הערכתה העמוקה בעמדו על משמר נתיבי הים וחופי הארץ.

הועידה מביעה את משאלתה להידוק קשר אמיץ יותר בין מפקדת חיל הים לבין החבל הימי לישראל.

הועידה שולחת את מיטב ברכותיה ליורדי הים העבריים, המסלוגים בימים והמקיימים מגע ישיר עם יהדות הגולה ועם ארצות זרות ברחבי תבל.

הועידה שולחת ברכות מאליוות לפרוש נחום סלושץ, החוקר רב הפעלים של תולדות הימאות העברית הקדומה ומאחלת לו אריכות ימים.

הועידה קיבלה בהערכה לתשומת לבה את הד"ח של מרכז החי"ל לתקופת המש השנים האחרונות ומביעה את תודתה לחברי הוועד המועל והמרכז, שנשארו בעול הפעולה.

מ. פומרוק: להצלחת הועידה

מודה אני ל„הפעל“, ל„זבולון“ ולקלוב השייטים אשר סירותיהם הופיעו כאן, במסרץ לעיני באי הועידה. אני מביא בסיפוק רב דברי תודה לחברת „שהם“ ולמנהליה שאיפשרו לכנס את הועידה הזאת והעמידו לרשותנו את אחת האניות הגדולות והנאות שלהם ללא תשלום. אני רק התחייבתי בשמכם, כי כאשר תסעו לחו"ל — תסעו באניות „שהם“.

תודה מיוחדת לרב החובל ולצוות העובדים, שגילו מסירות ודאגה לצירים ולאורחים. תודה מיוחדת להנהלת הנמל שהעמידה לרשותנו מלוא עזרתה, הביאה את האניה לרציף, וגם סידרה מקום חנייה למכוניות.

וכן תודה מיוחדת למשטרת התנועה ולכל אלה שטרחו ועזרו בסידור הועידה במקום זה ובהצלחתה.

א. חושי: דברי נעילה

לפני הועידה נדמה היה, שעננים מתקדרים מעל שמי החי"ל, חשבנו שתהיה ועידה קשה. בנעילה אומרים תמיד ש„כל ועידה היתה קשה אבל טובה“, אבל אנחנו יכולים לומר שאם כי היתה קשה — היא היתה רק טובה.

היתה ביקורת והייתי יכול לסכמה בשלושה סעיפים: סעיף אחד אפשר לבטא בפסוק „אצה לנו הדרך“. איננו מסתפקים במספר האניות, במה שנעשה בדיג ועוד. אבל נדמה לי, כי עלינו לברך את כל אלה שסייעו להשגת הקיים: את הצי המסחרי, את צי המלחמה, את צי הדיג, את הנמלים ואת כל חבר העובדים הגדול המנוסה שיש לנו. מכל זה כמעט ולא היה זכר לפני קום המדינה.

אחרים קבלו על הדמוקרטיה הפנימית שלנו, שאינה כאילו כשורה. לקראת הועידה הבאה נצטרך לתקן ולהתכונן קצת יותר לקבלת החלטות. בדרך כלל מקובל, למשל, שאת נוסח ההחלטות החשובות שולחים לצירים מראש.

אחדים קבלו על צמצום הפעולות של החי"ל. אולם הן ברור, שרק מה שאתם, הצירים החברים שאתם מייצגים תתנו למרכז שנבחר — זאת יוכל המרכז להחזיר. רק לפי האמצעים שיועמדו לרשותו.

אינני מכיר תנועות רבות היודעות גם לקיים ועידה ביום אחד, לפתוח בה בדיוק וגם לסיימה כמעט בדיוק ושרוח כה טובה תשרור בה במשך כל זמן הדיונים וגם בשעת קבלת ההחלטות. נדמה לי, שלכולנו מותר להתגאות ברוח זו ששררה בוועידה זו במשך היום הנאה הזה. יתכן והיום השפיע, אך יתכן — ואני חושב שזה הדבר הנכון — שמעשינו הטובים השפיעו.

להתראות בעבודה היומיומית, ואחר כך — בוועידה הבאה.

הועידה מביעה את תודתה לחברת „שהם“ על העמדתה לרשותה את האניה „ירושלים“ ועל מידת הכנסת האורחים הנדיבה שלה לצירי הועידה ואורחיה. הועידה מביעה את תודתה לרב החובל ולצוות האניה „ירושלים“ על אדיבותם, טרחתם וטיפולם בבאי הועידה. הועידה אומרת תודה מיוחדת למנהלת נמל חיפה ולמשטרת התנועה על ההקלות והסידורים הנאותים שלהם, שאיפשרו את עריכתה והצלחתה של הועידה.

טו. בחירות

הועידה מחליטה לבחור במרכז בן 41 חברי. הועידה מטילה על המרכז לבחור מבין 51 המועמדים הבאים את 41 חברי המרכז: —

1. ס. אדלר	2. י. אידס	3. יוסף אלמוגי
4. י. אליאש	5. אברהם ארגמן	6. ש. בונה
7. יוסף בלוסנקרץ	8. אהרון בקר	9. א. בראורין
10. איסר בן צבי	11. י. ברפל	12. עז"ד פ. בדולח
13. בלך	14. ג. ברארי	15. ש. גוטספלד
16. דן גלעד	17. אפרים דקל	18. ד"ר מ. הינדס
19. ד"ר ט. וידא	20. מ. זליסט	21. זאב הים
22. ד"ר ז. זלהיימר	23. א. זיטנפלד	24. אריה חפר
25. אבא חושי	26. נחום טייכר	27. יוסף טרס
28. סם לוי	29. צבי ליברמן	30. דב ליפשיץ
31. בנימין ליברמן	32. לצרוס	33. מרטין אקדיש
34. שלמה גמיר	35. עז"ד י. סלומן	36. ש. ט. ספורטה
37. טורקיס מ.	38. מ. סנפור	39. מ. פומרוק
40. ז. פריד	41. מ. פלאי	42. י. סודולי
43. שלמה פרידלנד	44. דב סלג	45. נפתלי פינגולד
46. עז"ד צ. קלמנטינובסקי	47. ברוך רוזן	48. רפאל רוזין
49. סוניה רונוב	50. דוד שמון	51. י. שריר

בתוקף תפקידם:

ד"ר צ. ברנדר, המזכיר הכללי; ב. פלדנקריין, מ"מ המנהל הכללי.

הועידה מחליטה לצרף למרכז, נוסף על 51 החברים הנ"ל, את החברות ס. ונציה ומלכה ספקטור.

(צורה קובלמן)

בנמל תל-אביב — המענן

הסתייגות של מר עליאש

ע ל י א ש : הבאתי לועדה המתמדת הצעת ההחלטה על פעולות החי"ל. מפעל החי"ל הוא מפעל ישראלי כללי. לכן הצעתי שהועידה תחליט, שבכל מפעלי החי"ל יישמרו השבת והכשרות.

הועדה המתמדת וצרידה את הצעה הזאת מעל סדר-היום. הודעתי שאביא הענין לועידה ואבקש להעמיד הצעתי להצבעה.

א. רוזן: הועדה המתמדת לא דנה בהצעה. אמרנו למציע, שדוקא משום שהחי"ל הוא מפעל ישראלי מובהק — אין להעלות כאן דבר מסוג זה. נסינו להסביר, שכל המוסף בענין זה — כאילו גורע. אם נדון בשאלת הדת נצטרך אחר כך לקבל החלטות גם בעניני מוסר ועניני שמירת חוקים של הדמיגה וכ"ב.

הרוב של הועדה המתמדת מבקש להסיר את ההצעה הזאת מעל סדר-היום.

אבא חושי: נעשה מעשה לא טוב, אם בכלל נצביע על

הצעה זו — גם אם נתקבל ההצעה להסיר את הצעת מר עליאש מעל סדר-היום. נעשתה שגיאה שהנישו את ההצעה הזאת לועדה המתמדת וגם כאן.

אכן, קיימת בעיה כזו ואין אנו מתעלמים ממנה. בחי"ל יושבים יהודים שהענין יקר להם מאד. אולם במידה כזאת חשוב לחלק אחר — ואולי לחלק גדול הרבה יותר — הצד השני של המטבע: חופש המצפון. משום-כך חושב אני שנעשה שגיאה חמורה אם נצביע בהצעה זו — בין אם לחיוב ובין אם לשלילה ובין אם אסילו להסרת ההצעה מהפרק. הצעתי היא, כי המציע יהיה רשאי להביא את הצעתו לפני המרכז, והמרכז ידון בה.

ברוב קולות נגד שלושה, נתקבלה הצעה אבא חושי.

א. ש. שטיין מציע שהועידה תביע הזקרתה לחוקר הישיש של הימאות פרופ' נ. סלושץ (תשואות). וכן, שהועידה, אשר עניני תרבות והסברה תפסל בה מקום כה נרחב, תקבע יעדה מרכזית לפעולות תרבות, הסברה ותעמולה.

מ. פומרוק: דברי תודה למציע. הצעתו טובא בחשבון.

ב ה ב ל ה י מ י ל י ש ר א ל

ב מ ר כ ז

ישיבת מרכז החי"ל

ישיבת מרכז החי"ל הייתה ב-26.5.54 בתל-אביב בהשתתפות של רוב חברי המרכז. יושב ראש מר א. חושי, שסקר את הועידה האחרונה של החי"ל והרים על נס את מהלכה ותוצאותיה. אושרו 53 חברי מרכז אלה:

- ס. אדלר, י. אידס, יוסף אלמוגי, י. אליאש, ש. בונה, יוסף בלומנקרנץ, אהרון בקר, א. בר-אורין, איסר בן-צבי, י. ברפל, ערד מ. בדולה, בלוך, גד בן-ארי, מ. גוטספלד, דן גלעד, אפרים דקל, ד"ר מ. הינדס, ד"ר נ. וידרא, גב' מ. ונציה, מ. זיליסט, זאב היס, ד"ר ז. זלהיימר, א. זיסנפלד, אריה חפר, אבא חושי, טייכר נחום, יוסף טרס, סם לוין, צבי ליכרמן, דב ליפשיץ, בנימין ליברמן, לצרוס, מרטין אקדיש, שלמה נמיר, י. סלומון, גב' מ. ספקטור, ש. ט. ספורטה, מ. סורקיס, מ. סנפיר, מ. פומרוק, ז. פריד, מ. פלאי, י. פודולי, שלמה פרידלנד, דב פלג, נפתלי פינגולד, ערד צ. קלמנטינובסקי, ברוך רוזן, רפול רושין, מוניה ריגוב, דוד שטון, י. שריר, בתוקף תפקידם: ד"ר צ. ברנדר, ב. פלדנקרייז.

פה אחד נבחר מר אבא חושי יו"ר מרכז החי"ל. נבחר ועד מפעל בן 15 חברי, נוסף על יו"ר המרכז, בהרכב היה: י. אליאש, י. אלמוגי, ערד מ. בדולה, א. בן-צבי, גד בן-ארי, מ. גוטספלד, א. דקל, ד"ר נ. וידרא, מ. זיליסט, ד"ר ז. זלהיימר, צבי לבנה-ליברמן, מ. פומרוק, מ. פלאי, ר. רושין, י. שריר.

ה"ה מ. זיליסט וי. שריר נבחרו פה אחד סגני יו"ר מרכז החי"ל. לבסוף הוחלט להעביר לועד הפועל את קביעת הועדות והרכבתן.

מדיוני הועד הפועל

בישיבת הועד הפועל מ-23.6.54 בראשותו של יו"ר החי"ל א. חושי נבחרה הועדה הכנסית המרכזית בהרכב היה: מ. בדולה, מ. גוטספלד, מ. זיליסט, מ. פומרוק, נ. פינגולד, מ. פלאי, י.

שריר, מר מ. פלאי נבחר יו"ר הועדה, כן נבחרה הנהלה זמנית של המוסד המרכזי להדרכה ימית מורכבת מק"ה: י. אליאש, מ. בדולה, א. בן-צבי, מ. גוטספלד, מ. פומרוק, מר מ. גוטספלד נבחר מרכז ההנהלה הזמנית. הוטל על ה"ה א. בן-צבי ומ. פומרוק לבדוק את הצורך בהקמתם ותפקידיהן של הועדות השונות שהוצעו וכן על ה"ה י. אלמוגי, ג. בן-ארי ומ. פומרוק להקדים בירור בדבר הצורך בהקמת ועדה לימאים. לבסוף נבחרה ועדה בהרכב היה מ. בדולה, צ. קלמנטינובסקי וי. סלומון לשם הכנת הצעות השינויים בתקנון.

אורחים

הגיעו לישראל מארצות הברית מר יצחק גורמן, מנהל קרן גורמן ורעייתו ומר ה. מחותן, מפעילי ועד החי"ל ליד קרן גורמן ורעייתו.

מר הנרי מחותן מפעילי החבל הימי לישראל בארה"ב ורעייתו, גוברית אגוד הנשים של החי"ל בניו-יורק, באו לביקור בארץ. בבקדם במוסדות החי"ל בחיפה נתקבלו על ידי מר אבא חושי, ראש עיריית חיפה ומר פומרוק יו"ר החי"ל, ובשעות הבוקר סיירו בחיפה ובסביבה. אח"כ ביקרו בלוית מר פומרוק וד"ר מירם בנמל חיפה, בקישון ובבית ירדי ים, במקום שם התקיימה לכבודם ארוחת צהרים בהשתתפות חברי הועד ומזמנים. לאחר שמר פומרוק הציג את האורחים וברכם בשם החי"ל, נמסרה למר מחותן סיכת סמל החי"ל ולרעייתו אלבום, ים ישראל בצורה.

בחודש מאי ביקר בארץ מר מ. מלמד, חבר פעיל בועד החי"ל בקייפטאון.

פגישות

ב-16.7.54 נתקבלה משלחת מטעם הועד הפועל של החי"ל בהרכב היה: מ. בדולה, מ. זיליסט, י. שריר וד"ר צ. ברנדר ע"י שר התחבורה מר י. ספיר בקריה בת"א. נדונו עניני החי"ל באפר ריקה הדרומית. השר ביקש להמציא לו תוכיח מפורט על פעולות החי"ל ועל תפקידי סניף החי"ל בדרום-אפריקה.

ב-28.7.54 נפגשו ד"ר צ. ברנדר וב. פלדנקרייז עם מר צבי אינפלד, המזכיר הכללי של הפדרציה הציונית באפריקה הדרומית וה"ה סם לוין וא. טוך, לשם הסדרת ענינים תקציביים שונים.

לאחר הועידה מורגש יחס ער לחי"ל ולמפעליו במקומות העבודה, ונעשים מאמצים לנצל מצב זה לפעולות הסברה והתרמה מוגברת. התקיימו הרצאותיו של ד"ר צ. ברנרד ב. מדפיס הממשל-תי, בויצ'ו הארצית ועוד.

בראשית יולי נערכו ע"י משרד החנוך בשיתוף עם החבל הימלי לישראל כנוסי שחיה מחוייב וכינוס ארצי לשחיה לתלמידי בתיה"ס היסודיים. בכינוסים נמסרו למצטיינים העודות שתייה מטעם משרד החנוך והחי"ל.

לכינוס השחיה של מחוז ת"א, שנערך בכריכת השחיה בגבעת רמב"ם הביאו ברכותיהם ר. פנון, המפקח על החנוך הנופני, מר גבריאל, מפקח על בתי הספר היסודיים וד"ר צ. ברנרד מטעם מרכז החי"ל. בית הספר ע"ש הקליר עמד בראש המצטיינים וקיבל את הגביע הנודד. פרס החבל הימלי לישראל.

בכינוס הארצי לשחיה, שנערך אף הוא בגבעת רמב"ם, תפס מחוז חיפה את המקום הראשון. בהשיגו 66 נקודות. למצטיינים הולקו כפרסים ספרים ואלבומים בהוצאת החי"ל. פתח י. אברמוביץ, המפקח על החינוך הנופני, שהרים על שם את השתתפותו של החי"ל בקידום השחיה, ברכו ש. בן צבי, יו"ר מועצת גבעתיים וד"ר צ. ברנרד בשם החי"ל. הכינוס הקיף למעלה מ-200 בתי-ספר באזורים השונים של הארץ.

טיול ימי ב"ארצה"

מטעם מועצת פועלי ת"א—יפו בשיתוף עם החבל הימלי לישראל אורגן בימים 1 ו-2 ביולי. השתתפו כ-360 איש מפעילי ההסתדרות בשכונות ת"א והסביבה. בחיפה קידם מר א. הושי בברכה את המטיילים. בליל שבת נערכה על סיפון האניה מסיבה פתח ב. פרימר, מנהל מחלקת התרבות של מ. פ. ת"א. א. שכטר, מזכיר המועצה, דיבר על ההסתדרות ומפעליה. ד"ר צ. ברנרד עמד על ערכה של הימאות למדינה והצביע על הפעולה המסועפת של החי"ל למען קידומה. לבסוף הגעים הזמר וייספיש בשירי-עם ושיריים. למחרת הרצה מ. מוקסי על מפעלי העזרה ההדדית של ההסתדרות.

"רישומי-ים"

בהוצאת מרכז החי"ל יצאה בימים אלה אלבום ימי שני, "רישומי ים" של הצייר אבא פניכל. בדברי ההקדמה סאת א. ש. שטיין. לאלבום הכולל 16 רישומיים עדינים צויין, שיש בו משום "חוליה בשדה פעולת התרבות וההסברה, שנועדה להחדיר את תחושת הים בהמונים ובנוער".

המוסד המרכזי להדרכה ימית

שיוט החוף (יום הים)

בי"ב ביוני נערך שיוט החוף הגדול בקו עכרנמל יפו. השתתפו בו כ-400 הניכים מכל האגודות וכן לקחו חלק בו קלוב השייטים "כרמל", בית הספר לדיג ב"מכמורת", בית הספר הימלי בחיפה וחיל הים. אות הזינוק ניתן ע"י ב. בנ. המחלקה לתרבות הגוף של משרד החינוך. השתתפו בתחרות כ-50 סירות שלוו ע"י ספינות משטרת החופים וחיל הים.

בפרס הסירה הראשונה זכתה סירת, עין גדי" של צופריים חיפה, בפרס האגודתי — אגודת "זבולון" ובפרס לסירות קטנות הסירה "גירית" של זבולון.

המחנה המרכזי להדרכה ימית

נפתח בי"ב ביולי בטנטורה ליד המושב דאר. משתתפים בו כ-150 הניכים מכל אגודות הנוער הימיות. נוסף על 20 מדריכים ומפקדים, מהסניפים בכתיים, תל"אביב, הרצליה, נתניה, חדרה, חיפה, נהריה ועמק הירדן, המחנה מכוון לסיום דרגות א' ו"ב", בתכנית הלימודים גם הפלגות לאורך חופי הארץ. בבחינות הכניסה השתתפו כ-250 איש, מהם עמדו בבחינות כ-150 חניך. המחנה יימשך 24 יום.

בסניף חיפה

במועדון הימי והכלכלי

במסיבה ה"11 הרצה צבי יחיאלי, מנהל "צים" על הנושא "מצי המפעלים לחידוש הצי", הודה ס. אדלר, במסיבה ה"12 דיבר מ. ברטור, מנהל המחלקה הכלכלית במשרד החוץ על הנושא: "התפתחות סחר החוץ ובעיותיו", הודה למרצה מ. לונץ, המסיבה ה"13 הוקדשה להרצאתו של הקונסול הבריטי ס. א. גולט על: "בנין אניות באנגליה", דברי תודה אמר ער"ד י. סלומון. את שורת ההרצאות בעונה זו במסיבה ה"14 סיים מנהל נמל חיפה ע. לנדמן, בדברו על "רשמים מועידת נאפולי".

יו"ר המועדון, מ. טמרק, נעל את עונת המסיבות וציין כי המועדון קיים זה 5 שנים. בעונה זו נערכו 14 הרצאות, מתן 6 על נושאים ימיים. השתתפו במסיבות למעלה מ-900 איש. מספר חברי המועדון — כ-100. היו"ר הודה למרצים ולעתונאים. י. טיגר הודה למרצה ע. לנדמן, דב שובל בדרך בשם העתונאים ועוד י. סלומון בשם חברי המועדון.

בסניפי החי"ל בחו"ל

קייפטאון

באפריקה הדרומית

עצרת הגיגית, לכבוד "יום הים", נערכה ע"י סניף החי"ל בקייפטאון ב"13 ביוני באולמי הפדרציה הציונית. יו"ר האספה, ד"ר א. שפירא, בירך את הנוכחים ודיבר על חשיבותו של "יום הים", הוא מסר פרטים על ביה"ס התיכון לקציני ים וערכו, ועל העזרה החשובה המוגשת למוסד זה ע"י החבל הימלי לישראל. הוא ציין שממשלת אפריקה הדרומית ערה לצורך בהקמת צי מסחרי בריא, ופקודת מס ההכנסה, שהוגשה לבית ע"י מר הבנגה, מעניקה הקלות ניכרות למסק הספנות כדי לעודד את פיתוחו. ממשלת ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה כדבר הזה ולכן נופל העול והתפקיד של החוקת בית-הספר לקצינים בעכו על החבל הימלי לישראל בארץ ובתפוצות.

הרב הראשי אברהם סקר את תולדות "יום הים", שתחילתו בהקמת נמל ת"א בנטן המאורעות.

הוא ציין את עזרתם הרבה של ידידי החבל הימלי לישראל לבית-הספר הימלי, אך יחד עם זה הוסיף שעוד רבה המלאכה. ישראל זקוקה לאניות וכוח אדם — מלחים, ימאים, קצינים ומכונאים. לו היתה יהדות העולם מגישה את מלוא עזרתה, היו משתנים פני הדברים. עליהם לעשות זאת, כדי שמדינת ישראל תוכל ליהפך לכוח ימי חזק.

הנואם הדגיש שאילת, פנינת הדרום, פותחת חוף ימי חדש לישראל, והנה שער למזרח, אפשרויותיה של אילת בלתי מוגבלות הן והרבה ניתן לעשות בעזרת חוון והחלטה. מר מ. בן אריה הודה למר אברהם על נאטמו, הוא הוסיף ואמר שרבים התפקידים של יהדות דרום אפריקה; הם הקרובים ביותר לאילת ובידיהם לפתוח דרך ים זו. בוצעה גם תכנית אמנותית הוצג סרט ימי.

מר י. מ. וינרין הודה לכל אלה, אשר עזרו למען הצלחת האספה.

מר מ. צ'ון, יו"ר החי"ל ביוהנסבורג ישב ראש באספת יום הי"ם, אשר התקיימה באולם ההכרזה ב־13 ביוני ש. ז.

האספה זיחה רבת משתתפים.

מר צ'ון פתח את האספה ונאם על ערכה של הפעולה הימית בארץ בכללה ועל העבודה החשובה הנעשית ע"י החבל הימי לישראל.

מר קופר, יו"ר הפדרציה הציונית בדרום אפריקה, שיבח את מאמציהם של ידידי החי"ל באפריקה הדרומית וציין שהם מקדמים את עניני מדינת ישראל.

הרם כלכלי הוטל על מדינת ישראל ע"י מדינת ערב ונעשה גם נסיון לשתק את התחבורה הימית שלה. תעלת סואץ כמעט סגורה בפניה וכן גם נמל אילת. התשובה לזה בידי מדינת ישראל: עליה לחזק את ציה המסחר.

מר א. י. הורביץ, יו"ר ועד שליחי הקהילות באפריקה הדרומית, הצטרף לדברי ההערכה לחבל הימי בעבור מאמציו החשובים לקידום מדינת ישראל והביע תקווה שמאמצים אלה יוגברו.

הגב' רוז מלצר, שלא מוזן חזרה לאפריקה הדרומית, לאחר ישיבה של כמה שנים בארץ, מסרה סקירה מקיפה ומעניינת על פעולות החי"ל. היא אמרה שממשלת ישראל משתפת עתה פעולה עם החי"ל בהקמת בית הספר לקציני ים בעכו.

הגב' מלצר הביעה דברי הערכה למאמציהם של ידידי החי"ל באפריקה הדרומית, וציינה שסניף זה הנהו מהחוקים בין סניפי החי"ל בחו"ל.

מר פורטון הודה לנואמים.

הנפת הדגלים בוצעה על ידי קבוצת צופי"ים.

מסיבות ימיות בוורסטר ובפארל

במסגרת המסיבות הימיות החדשיות הנערכות ע"י ידידי החי"ל

בקיפטאון התקיימה ב־4 באפריל מסיבה באולם תלמוד תורה בוורסטר.

מר נ. קרפט ניהל את המסיבה.

מר זיגמונד שטיין, המזכיר המארגן של החי"ל, היה הנואם הראשי, ומסר סקירה מקיפה על תולדות הימאות העברית מאז ימי המלך שלמה עד היום.

הוא מסר גם פרטים על פעולות החי"ל בישראל ובאפריקה הדרומית.

מר גורדון יפה, יו"ר החי"ל בדרום אפריקה, פנה בבקשה לנוכחים שיגישו את עזרתם הפעילה, להקמת סניף החי"ל במקום. הרב סמיט הודה לנואמים והמסיבה ננעלה בהצגת סרט ימי.

הנואם הראשי במסיבה בפארל, היה הרב א. דושינסקי, הרב ביקר בזמן האחרון בארץ ומסר מרשמים, בצינו במיוחד את התפתחותה של המדינה בשטח הימי.

מר מ. בן־אריה, סגן יו"ר החי"ל באפריקה הדרומית, דיבר בקצרה על חשיבותה של אילת ועל הצורך בהתפתחותה למען תשמש גשר בין ישראל וחצי הכדור הדרומי.

הרב ד"ר י. ה. לוין הודה לנואמים.

מר ב. זמלר, יו"ר הקהילה במקום ניהל את המסיבה. נבחר

ועד בראשותו של מר ססיל ליוון.

מסיבה ימית בקייפטאון

הקומנדור י. יונסון היה הנואם הראשי במסיבה הימית

בקיפטאון, אשר התקיימה ב־25 במאי. הוא הרצה על, הים התיכון והסואץ בתור דרכי התחבורה הימיות.

ד"ר א. שפירא ישב ראש במסיבה.

יום הי"ם תשי"ד בקייפטאון, 12 ביוני 1954

בתמונה משמאל לימין: י. מ. וינריך, מ. בן־אריה, הרב הראשי י. אברהםס, ד"ר א. ספרו ורעיתו, מרת ה. ליברמן ומרת פ. וינריך.

„אגד“ (א.ש.ד.) שרות התחבורה הגדול בארץ מחבר 990 נקודות
 ישוב, קפריים מעברות וערים. במשך השנה שעברה עברו מכוניותיה
 ששים מליון ק"מ בהסיען מאה ועשרים מליון גוסעים.

המכוניות החדישות שהכנסו לשרות שפרו במדה רבה את התחבורה בארץ. עם חכרי האגדה
 נמנים נהגים מנסים בעלי ותק וסילים משחררי מלחמת העצמאות. „אגד“ מהנה מקור קיום
 לאלפי משפחות.

שרות החבילות המעלה עומד לשרות הצבור להעברה לכל חלקי הארץ מבית השולח לבית
 המקבל.

שרות מיקוד מנפל חיסה ולנקל.

מהלכה לנסיעות מיקדות וסיולים.

סעו ב„אגד“ (א.ש.ד.) ישיר במהירות ובנוחיות בכל שעה הנוחה לכם.

אגד
 (א . ש . ד)

כל הדרכים מובילות ל„אגד“

„אגד“ מוביל בכל הדרכים

בי עז ר
חברה קבלנית לבנין

רחוב לבונטין 3

רמת-גן

תל-אביב

טלפון 72250, ר"ג

טלפון 3416, ת"א

אנו בונים דירות

בשכונים ובבתי-פאר

בנות 1—1½—2—2½—3—4 חדרים

מחירים נוחים — חלק במשכנתאות

כל ענפי הביטוח

הסנה

חברת הביטוח הגדולה בישראל

המשרד הראשי: תל-אביב, רח' ליניבלום 44

בית-מרגוע בית אורז

בהוסנות לפנות: לבית המרגוע, חיפה, ת. ד. 701, טלפון 6501
או לארגון בתי מרגוע במשקי העובדים, תל-אביב, רחוב
אלנבי 116, טלפון 6051.
התחבורה לבית-אורז. קו א.ש.ד. 737 מחיפה בשעות 10.30, 16.45

תנובה

האכליר הראלי
להספקת
תוצרת חקלאית
בארצנו

לטר אהרן רוזנפלד
חבר מועצת החייל בחיפה

לרגל התמנותו כקונסול
בלגיה בחיפה והמחוז
מיטב הברכות והאחוזים

בית החבל הימי לישראל

ציוד למבוסות

מכני בדוק

תוצרת סניטרית

משאבות קדוח

משנכי ביטון

בתי יציקה וולקו בעים

טלפונים 404 פוס 7127

המחלבות המאוחדות בע"מ רמת-גן

★ חלב טרי לשתיה

★ שמנת מפוסטרת בכוסות

★ לבניה

★ גבינות קשות, רכות ומלוחות

★ גבינה דיאטטית רכה

★ גבינה שמנה וכחושה

כל התוצרת

עוברת תהליך של פסטור

מכונות חדישות ומשוכללות

בקרת והשגחה קפדנית

לטהרת ההיגיינה

המחלבות המאוחדות בע"מ רמת-גן

אגודה שתופית לגידול
ולהפקת זרעים בע"מ

«הזרע»

זרעי ירקות מכל המינים.

זרעי פלחה ומספוא מבוררים

דרשו את הזרעים שלנו רק

באריזה אוריגינלית חתומה

הספקה לבתי המסחר על ידי:

המשביר המרכזי בע"מ

המשביר זרעים

חיפה, טל. 4271, 3767. ת. ד. 1565

חברת טקסטיל א"י בע"מ

תל-אביב, רחוב נחלת בנימין 7, טל. 3205
פתח-תקוה, רחוב חובבי ציון 30, טל. 330

מבחר גדול של

שמיכות, שטיחים ומפות, סדינים,
צפות וצפיזות, מגבות ומעילי אמבטיה,
כד לכן מובחר בכל רוחב.

כתנות, פיז'מות, קומביניזונים, מכנסי
משי, גופיות ותחתונים, גרביים, חגורות
ועניבות, חבילות לנשים חרות.

★

שמנו ערובה לטיב ולמחיר!

חברה קבלנית לבנין

צבי סבירסקי ושות' בע"מ

המשרד; רמת-גן, רחוב ארלוזורוב 10, פנת המעגל

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של
העובדים העברים בארץ-ישראל
בע"מ

תל-אביב

ח' פ' ה'

ירושלים

*

המוסד המרכזי להספקה של
התנועה הקואופרטיבית בישראל

בנק הפועלים בע"מ

נוסד בשנת 1921
תל-אביב

משרד
רחוב אלנבי 126

המשרד הראשי
רחוב מונטיפיורי 21

סניפים

צפון-תל-אביב, יפו, קרית-שלום, חולון,
בת-ים, בית דגון, רמלה, לוד, באר-שבע

כל עסקי בנק בתנאים נוחים
קשרים בנקאיים ענפים בחו"ל
העברות וגובינא בכל חלקי הארץ באמצעות
הסניפים וקופות המלווה של העובדים
שברחבי הארץ.

אהרון רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לשרות הקהל המסחרי בכל
עניני הובלה ימית

חיפה - ת.ד. 74 - טלפון 4241/2

סניפים:

תל-אביב-יפו - טלפון 23157, ת.ד. 305

ירושלים - טלפון 3451, ת.ד. 1357

"מבריך"

משחת
נעלים

• הנעלה במשחות הנעלים •